

Ludmila MASOL
Olena GAIDAMAKA
Oksana KOLOTYLO

ARTĂ

clasa 2

PICTURĂ

ARHITECTURĂ

SCULPTURĂ

rotundă

relief

ARTA DECORATIVĂ APLICATĂ

pictare

origami

ДЕРЖАВНИЙ ГІМН УКРАЇНИ

Музика *Михайла Вербицького*
Слова *Павла Чубинського*

Ще не вмерла України і слава, і воля,
Ще нам, браття молодії, усміхнеться доля.
Згинуть наші воріженьки, як роса на сонці.
Запануєм і ми, браття, у своїй сторонці.

Приспів:

Душу й тіло ми положим за нашу свободу,
І покажем, що ми, браття, козацького роду.

Ludmila MASOL
Olena GAIDAMAKA
Oksana KOLOTYLO

ARTĂ

manual curs integrat pentru clasa a 2-a a instituțiilor
de învățământ mediu general cu limba moldovenească de predare

Recomandat de Ministerul Învățământului și Științei al Ucrainei

Cernăuți
«Bukrek»
2019

УДК 7(075.2)
МЗ1

Перекладено за виданням:

Л.М. Масол, О.В. Гайдамака, О.М. Колотило. Мистецтво : підручник для 2 класу закладів загальної середньої освіти. — Київ : Генеза, 2019. — 112 с. : іл.

*Рекомендовано Міністерством освіти і науки України
(наказ Міністерства освіти і науки України від 28.03.2019 № 407)*

Видано за державні кошти. Продаж заборонено

SEMNE CONVENȚIONALE:

 — sarcini și întrebări;

 — ascultă;

 — imaginează-ți;

 — vizionează;

 — interpretează;

 — generalizare.

Масол Л.М.

МЗ1 Мистецтво : підручник інтегрованого курсу для 2 класу з навчанням молдовською мовою закладів загальної середньої освіти / Л.М. Масол, О.В. Гайдамака, О.М. Колотило. — Чернівці : Букрек, 2019. — 112 с. : іл.

ISBN 978-617-7663-91-0

УДК 7(075.2)

ISBN 978-966-11-0969-7 (укр.)
ISBN 978-617-7663-91-0 (молд.)

© Масол Л.М., Гайдамака О.В.,
Колотило О.М., 2019
© Видавництво «Генеза»,
оригінал-макет, 2019
© Видавничий дім «Букрек»,
переклад, 2019

DRAGI ELEVI ȘI ELEVE DIN CLASA A DOUA!

Vă invităm împreună cu Dorelana, Brebenelul și împreună cu acest manual să continuăm călătoria în Împărăția Artei. Vom cânta, desena, admira frumusețea diferitor anotimpuri ale anului în artă, vom reda propriile noastre impresii în creație. *Succese!*

I. ANOTIMPURILE ANULUI ÎN ARTĂ

1. ADIO, VESELĂ VARĂ!

Dorelana și Brebenelul și-au petrecut vesel vacanța de vară. Iar tu îți amintești de impresiile de vară? Povestește despre vara ta veselă după acest tablou.

K. Meladze. Floarea sufletului (*la. Djus – bandură; N. Matvienko și S. Șurin – cântare însoțite de coregrafie*).

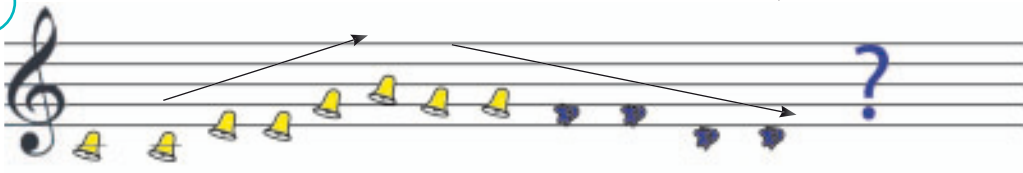

Compară interpretarea diferită a creației muzicale. Amintește-i lui Brebenel regulile cântării.

Interpretează fraza muzicală. Crează-i sfârșitul.

Дзвоник кличе нас до школи, а дзвіночки кличуть в поле.

UNDE S-A DUS VARA?

Muzica O. Ianușkevyci Versurile M. Iasakova

1. Де по-ді-лось лі-теч-ко? –я ву-сіх пи-та-ю. Я ве-се-ле лі-теч-ко

ці-лий день шу-ка-ю. Лі-теч-ко, лі-теч-ко, ти ку-ди схо-ва-лось?

Чом зі мно-ю, лі-теч-ко, ти не по-про-ща-лось?

Ce instrumente muzicale vei alege pentru acompanierea cântecului?

Notele muzicale

Note – semne pentru înscrierea muzicii.

Toți mă întrebă: «Cine ești?»
Sunt semn muzical, sunt NOTA.

În timpul liber încercă să găsești diferite terminații ale frazei muzicale «Дзвоник кличе нас до школи...».

1. ADIO, VESELĂ VARĂ!

Vara este anotimpul iubit de toți copiii. Brebenelul și Dorelana, călătorind pe cărările verii, au observat bogăția naturii, au rămas încântați de diversitatea ei. Pictorii redau această frumusețe cu ajutorul culorilor în **pictură**.

Ce sentimente trezește acest tablou? Care culori prevalează în el? Amintește-ți de culorile principale și derivate.

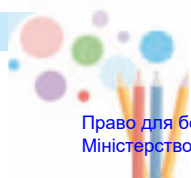
Dacă vezi că pe tablou
este râul desenat,
bruma de pe brazi și pini,
pom cu floare încărcat,

sau troiene în câmpii,
în pustie – un miraj,
acest tablou, dragi copii,
poartă numele PEISAJ.

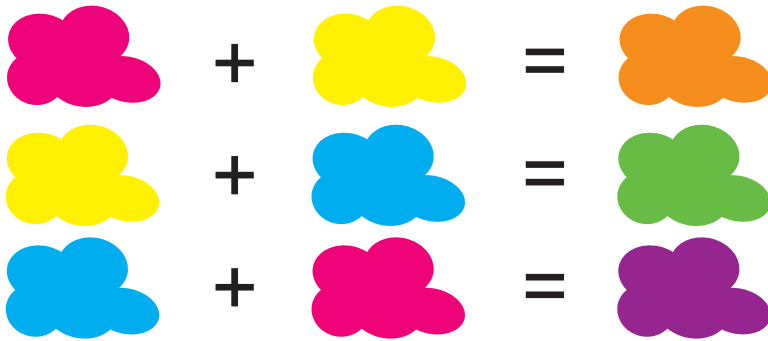
Peisajul (укр. пейзаж) – redă priveliștile din natură.

Pictură (укр. живопис) – gen al artei plastice, desenarea cu culori.

Exercițiu. Antrenează-te să crezi pe paletă culorile derivate.

Amintește-ți de impresiile din timpul verii și creează peisajul «Amintiri frumoase despre vară» (*acuarelă, guașă*). Floricelele pot fi desenate cu penelul sau cu degetul muiat în vopsea.

Varianta 1

Varianta 2

Chibzuieste, care peisaj îți va ridica dispoziția și te va «încălzi» cu amintiri plăcute într-o zi rece de toamnă.

2. SUNETELE ȘI COLORILE NATURII

Primăvara, vara, toamna, iarna – iată anotimpurile, care întotdeauna îi farmecă pe oamenii de artă. Pictorii redau frumusețea irepetabilă a naturii prin diversitatea de linii și culori, iar compozitorii – prin sunete.

Cum a redat pictorul ținutul nostru natal? Imaginează-ți sunetele din natură, care pot fi «auzite».

V. Kosenko. Pastorală. Sarri. Pastorală.

Care dispoziții predomină în muzică? Care este piesa vocală, iar care – instrumentală? În ce ritm ele sunt interpretate – repede sau moderat? Muzica răsună tare sau încet? Ce poți să-ți imaginezi, ascultând-o? Redă printr-o linie colorată melodia fiecărei piese.

Pastorală («păștoresc») (укр. *пастораль*) – creație de artă care redă tablouri din natură. Melodia creației, de obicei, ne amintește de cântul ciobănașului la fluiet.

AU IEȘIT COPIII ÎN CÂMP

Cântec popular ucrainean

1. Пі-шли ді-ти в по - ле кві-точ-ки зби-ра - ти:

Мак, мак зі- роч-ка-ми, во-лош-ки з со-ки-роч-ка-ми,
ромен-зілля, бур-кун-зіл-ля, ме-док-зіл-ля і чеб-рець.

2. Квіточки зривали, віночки звивали. *Приспів.*
3. Віночки звивали, на голови клали. *Приспів.*
4. Як звили віночки, завели таночки. *Приспів.*

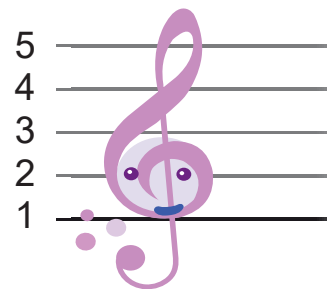

Notele muzicale

Notele-nșirate grijuliu
se numește PORTATIV.

Ghicitoare

Ca o santinelă stă la post,
notele păzește-ntruna,
pe portativ mai are-un rost –
pune notele – una lângă una.

Cheia sol

Cercetează însemnătatea diferitor obiecte. Împreună cu colegii și colegile de clasă încercați să reproduceți sunetele din natură.

În timpul liber meșterește instrumente muzicale. Folosește: tuburi pentru suc, o foaie de hârtie; un tub din carton, crupe; o cutie de conserve, un balon, scotch etc.

2. SUNETELE ȘI CULORILE NATURII

Natura ne încântă prin bogăția culorilor. Pictorii pictează tablouri, amestecând culorile pe paletă. Astfel ei creează pe pânză sau pe hârtie nenumărate și diferite *nuanțe* ale culorii.

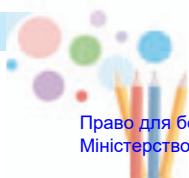
Găsește în tablou și numește culorile și nuanțele lor, care redau frumusețea naturii. Arată pe peisaj cu mâna linia orizontului.

Ghicitoare

Pornesc la drum – scurt sau lung, ca zarea, iată, s-o ajung.
Eu după ea, iar ea tot fuge, n-am nici o șansă de a o ajunge.

Linia orizontului (укр. *лінія горизонту*) – linia imaginară de unire a cerului cu pământul.

Exercițiu. Antrenează-te împreună cu Brebenel să crezi pe paletă diferite nuanțe ale culorilor toamnei.

Desenează compoziția «Copacul-minune toamna». Folosește unul din procedeele de redare propuse, folosind diferite nuanțe ale culorii necesare. La dorință înfrumusețează desenul cu frunze căzute.

Procedeele de desenare a copacilor

cu bețișor din vată

cu creionul

cu șervețelul

cu spumă de cauciuc

Alege un copac-prieten și urmărește ce schimbări au loc pe el toamna, iarna, primăvara. Antrenează-te să-l desenezi prin diferite procedee.

3. TRANSFORMĂRI DE TOAMNĂ

Toamna natura te impresionează prin transformările miraculoase care au loc în acest anotimp al anului.

Ce reprezintă acest tablou? Când și unde au loc acțiunile și fenomenele redată?

Frumusețea naturii poate fi redată în muzica de program. Sunetele redată de ea ne amintesc de freacățul frunzelor, ropotul ploii, cântul păsărilor.

Muzica de program (укр. програмна музика) – conține creații instrumentale, care au denumire sau un program textual.

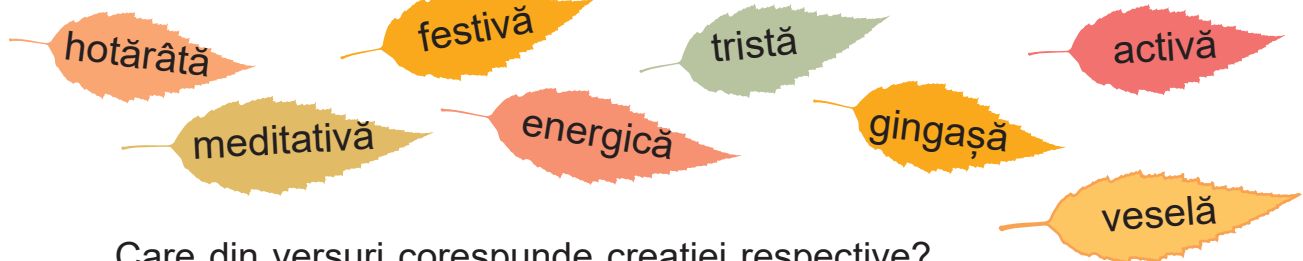

A. *Vivaldi*. «Toamna» din ciclul «Anotimpurile».

P. *Ceaikovski*. «Cântec de toamnă» («Оctombrie») din ciclul de douăsprezece piese «Anotimpurile».

Despre care toamnă ți-a «povestit» muzica? Veselă-aurie sau posomorâtă-gri? Alege pentru fiecare creație cuvintele-caracteristice.

Care din versuri corespunde creației respective?

Sătenii prin vesel cânt proslăvesc recolta bogată...

Toamnă, livadă desfrunzită. Vântul poartă frunza-ngălbenită...

Ciclu muzical (укр. музичний цикл) – câteva creații vocale sau instrumentale, unite printr-o idee generală.

Portativ (укр. нотний стан) – sistem de linii orizontale paralele pentru înscriserea sunetelor cu semne speciale – note.

Varianta 1. Cu ajutorul instrumentelor muzicale creează împreună cu prietenii un ciclu de «tablouri» muzicale ale toamnei. Schimbați ritmul în corespundere cu ideea: «Căderea frunzelor» (*moderat*), «Furtună» (*accelerat*).

Varianta 2. Creează un cântec cu aceste versuri (*moderat, melodios*) sau improvizează dansul frunzelor de toamnă (*repede, vesel*).

О- сінь - кра - су - ня пі - сню спі-ва - є.

Лис-тя баг - ря - не зо - ло-том ся -є.

Cum poate muzica de program să «povestească» despre frumusețea naturii?

3. TRANSFORMĂRI DE TOAMNĂ

Toamna penelul a luat, să deseneze s-a apucat.
Penelul neobosit e ca un val – frumos tablou autumnal.

Toamna ne impresionează nu numai prin paleta culorilor frunzelor de pe copaci, dar și prin diversitatea de culori ale florilor, fructelor, pomușoarelor.

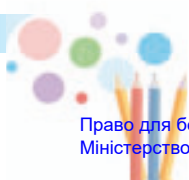
Pictorii redau în pictură farmecul unor asemenea transformări. Dispoziția care predomină în tablouri este redată prin **colorit**. El poate fi cald sau rece.

Determină coloritul lucrărilor. El este cald sau rece? Chibzuiește: care din aceste buchete este de toamnă. Ce dispoziție ele creează? Care din aceste tablouri ai dori să-l admiri în odaia ta?

Colorit (укр. колорит) – îmbinarea armonioasă a culorilor din compoziție.

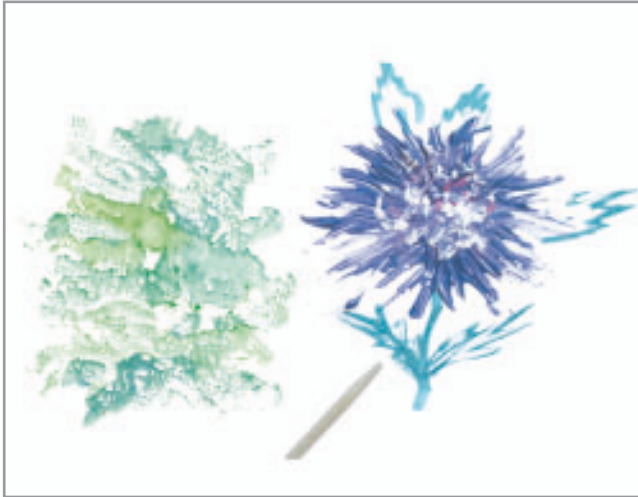
Tehnica artistică *monotipia* permite să fie obținute imagini cu multe și diverse nuanțe concomitent.

Creează compoziția «Flori de toamnă» în colorit cald sau rece (monotipia).

Varianta 1 (bețișor de lemn)

Varianta 2 (hârtie mototolită)

Cercetează și determină coloritul tablourilor din manualele altor obiecte.

4. NORI FERMECĂTORI, NEOBOSIȚI CĂLĂTORI

Toamna, urmărind schimbările din natură, admirăm norii de cer: albi și pufoși sau cenușii și posomorâți. Ascultăm melodia vântului – când gingașă, când cu rafale.

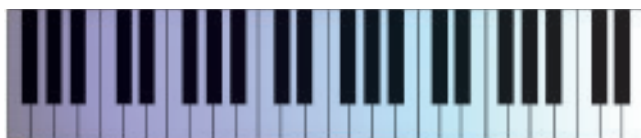
Compozitorii, ca și pictorii, pot «desena» peisaje, dar nu cu vopsele, ci cu sunete.

M. Cemberji. Nourașul. R. Schuman. Rafala.

Aceste creații sunt de program? Amintește-ți ce înseamnă registru. Cu mișcarea mâinii arată cum melodia nourașului «călătorește» prin diferite registre. Chibzuiește, poate oare puiul de leu să cânte în registru înalt, iar păsărica – în registru jos.

Cântă cântecul «Nourașii» (*Anexa cu note, p. 107*).

Creează «tablouri muzicale» cuourași în corespundere cu poezia (inventează melodia, creează însoțirea sonoră sau înscenarea).

forte

Небо вкрили рясно темно-сірі хмари.
Грізно грім загримав, мов у бубни вдарив.

piano

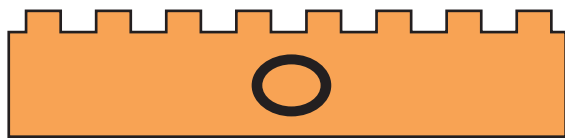

Гарненька біленька, неначе пір'їнка,
всміхається сонцю грайлива хмаринка.

Notele muzicale

Sunetele cu durată diferită sunt scrise cu următoarele note:

Întreagă

Doime

Pătrime

Optime

Creează sunete cu durată diferită.

Cercetează în ce registru sună vocile rudelor tale.

4. NORI FERMECĂTORI, NEOBOSIȚI CĂLĂTORI

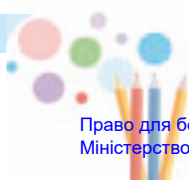
Norii de pe cerul toamnei deseori își schimbă culoarea. Ei pot fi luminoși și purpurii sau de culoare albastră gingașă, ca niște vise.

Care cer te-a impresionat mai mult? Ce dispoziții predomină în tablouri? Care culori și nuanțe prevalează în imaginea norilor din fiecare peisaj? Compară coloritul.

Chibzuiește, unde trebuie să se afle linia orizontului pentru a reda în toată frumusețea norii de pe cer.

Au fost odată niște veseli, cărora le plăcea să călătorească, precum și să danseze și să cânte. Când încălzea bunul , ei pluteau încet pe cer, dansau lin ca albe. Toamna vântul înfuriat i-a transformat în plumburii, de ploaie. Și atunci din ei au căzut pe pământ de ploaie, ca niște lacrimi reci de toamnă. «Cap-cap, cap-cap...» – intonau ele cântul lor trist .

Exercițiu. Brebenelul și Dorelana au experimentat cu culoarea albastră. Brebenelul a adăugat vopsea mai întunecată pentru a desena norii posomorâți de ploaie, iar Dorelana – vopsele albă și roză, și norii ei au devenit mai veseli. Experimentează și tu (*guașă*).

Desenează compoziția «Nourașii-călători», redă în ea dispoziția ta (*guașă*).

Varianta 1

Varianta 2

Inventează și povestește prietenilor o istorie despre nor. Creați împreună un «nor de cuvinte» – ghid în Împărăția Artei.

5. RITMURILE PLOII DE TOAMNĂ

Am luat cizme-n loc de ghetе
S-ascult ploaia pe-ndelete.
Scumpă ploaie, plouă întruna –
Dispoziția e bună.

Ce cântec al ploii cântă copiii de pe tablou – trist sau vesel?

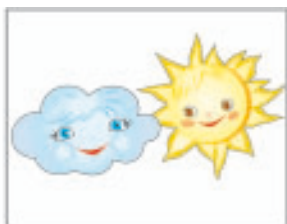

Filme cu desene animate «Strop de ploaie», «Ploaie, ploaie îmi dă drumul!» (fragmente).

V. Kosenko. Ploaia.

Cum se schimbă caracterul și ritmul muzicii? Când ploaia dansează vesel și când îngână un cântec trist? Cum se încheie piesa? Găsiți în note semnele legato și staccato.

Semnele (укр. *штрихи*) – sunt folosite pentru a indica cum trebuie interpretată muzica. – continuu (legato), – separat (staccato).

Cântă cântecul «Ploaia» (Anexa cu note, p.106).

Notele muzicale

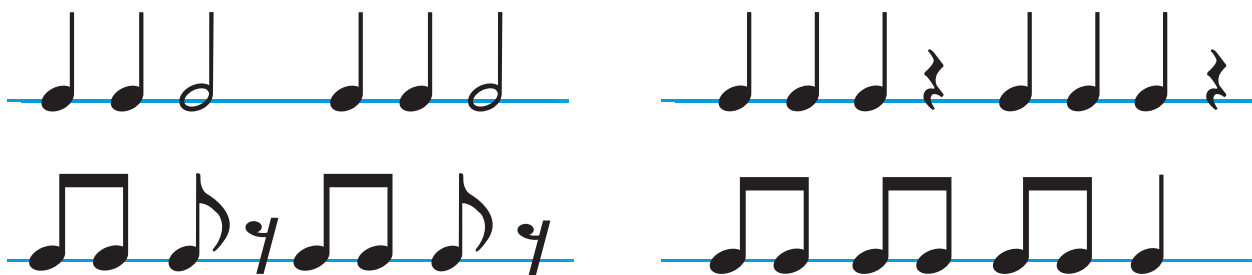
Pauza (укр. пауза) – durata tăcerii în creația muzicală.

Registru (укр. реєстр) – sunetele vocii sau a instrumentului, care se deosebește prin înălțime (înalt, mediu, jos).

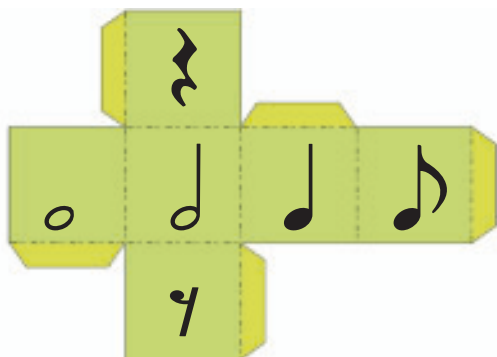
Ca și notele, pauzele sunt de durată diferită: pătrime, optime etc. În notațiile muzicale ele sunt însemnate cu semnele respective.

Amintește-ți ce înseamnă ritmul în muzică. Interpretează compoziția ritmică «Dansul ploii de toamnă».

Lucrul colectiv. Ajutați-o pe Dorelana să inventeze o joacă, folosind cubul muzical «Durata notelor și pauzelor».

În timpul liber participă cu prietenii la joaca «Ce fel de ploaie?»: creați cu instrumentele muzicale de percuție tablourile sonore «Ploaia veselă» sau «Ploaia ciobănească de toamnă» etc. (schimbați intensitatea sonoră, ritmul).

5. RITMURILE PLOII DE TOAMNĂ

Toamna este nu numai veselă și luminoasă, dar și posomorâtă, umedă, cu ploi reci și liniștite.

Pictorii pot reda în peisaje ploaia și vântul, mișcarea. Cu ajutorul liniilor, hașurilor, punctelor și petelor ei creează tablouri **grafice**.

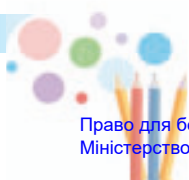

Cum au redat pictorii mișcarea în tablou? Redă cum se clatină copacul când adie vântul (*pantomimă*). Încearcă prin mișcări să exprimi ploaia (*liniștită sau torențială*).

E. Morrikone. Plânge, vântule.

Mișcarea în peisaj poate fi redată cu ajutorul hașurilor. Ele sunt folosite pentru a desena ploaia.

Hașură (укр. шпурх) – linie, executată printr-o mișcare scurtă a mâinii.

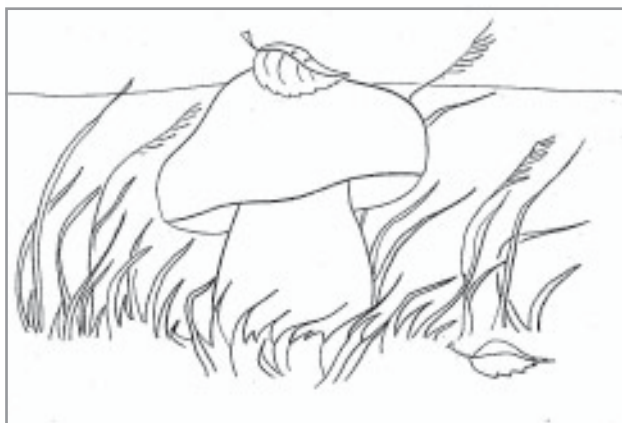
Hașuri (укр. шпурху) – în arta plastică – linii executate prin mișcarea scurtă a mâinii.

Exercițiu-ghicitoare. Ajută-l pe Brebenel să determine, dacă Dore-lana a desenat corect în peisaj mișcarea vântului.

Desenează o ciupercă sub ploaie în zi vântoasă (*creioane colorate*). Chibzuiește, cum trebuie desenată ploaia – cu hașuri drepte sau piezișe.

Plasticitate. H. Greh. Cântec despre ciuperci din seria «Cu iubire față de copii».

Compară semnele din muzică și hașurile din arta plastică.

6–7. POVESTEA NATURII MOARTE

Toamna le dăruiește oamenilor legume și fructe folositoare. Ele pot deveni personaje ale tablourilor și creațiilor muzicale, spectacolelor teatrelor de păpuși și filmelor cu desene animate.

K. Haceaturean. Baletul «Cipollino» (fragmente).

Filmul cu desene animate «Cipollino» (fragment).

Amintește-ți ce înseamnă balet. Cum a recreat muzica caracterele personajelor din poveste? Compară personajele baletului și filmului cu desene animate.

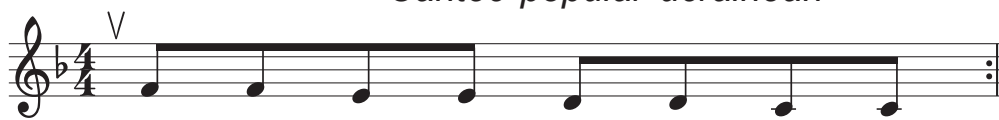

Joaca «Învie tabloul». Imaginează-ți că personajele tabloului cântă. În ce registru auzi vocea Dovleacului, dar în care registru – ale altor personaje?

UMBLĂ DOVLEACUL PRIN GRĂDINĂ

Cântec popular ucrainean

1. Хо - дить гар - буз по го - ро - ду,
пи - та - еть - ся сво - го ро - ду:

«Ой, чи жи - ві, чи здо - ро - ві
всі ро - ди - ці гар - бу - зо - ві?»

2. Обізначалась жовта диня, гарбузова господиня. *Приспів.*
3. Обізначались огірочки, гарбузові сини й дочки. *Приспів.*
4. Обізначалась морковиця, гарбузова сестриця. *Приспів.*
5. Обізначались буряки, гарбузові свояки. *Приспів.*
6. Обізначалась бараболя, а за нею і квасоля. *Приспів.*

Cântecele populare, inclusiv cele ucrainene, consacrate anotimpurilor anului, se numesc **calendaristice – de ritual**. Ele sunt interpretate în corespundere cu calendarul agricol popular.

Cântecul popular ucrainean «Cosașul» în prelucrarea lui *M. Leontovyci*, *M. Musorgski*. Hopakul din opera «Iarmarocul de la Sorocinți».

Cine interpretează acest cântec – cântărețul sau corul? Melodia dansului răsună în interpretarea unui singur instrument sau a orchestrei? Care este caracterul melodiei?

Норак (укр. *гопак*) – dans popular ucrainean.

Cântece calendaristice rituale (укр. *календарно-обрядові пісні*) – cântece populare care sunt interpretate în timpul obiceiurilor în corespundere cu anotimpurile anului.

Bate ritmul hopakului.

Numără toate «rudele Dovleacului», care sunt amintite în cântec. Împreună cu prietenii interpretați cântecul pe roluri.

6–7. POVESTEA NATURII MOARTE

Legumele și fructele, recoltate toamna, au fost duse de gospodari în beci. Se pot transforma într-o adevărată natură moartă.

Dacă vezi pe un tablou ceașca de cafea pe masă, iar alături un stilou, sau un trandafir în vază, o pară, potrivită cu migală, un urcior cu toartă – să știi, fără-ndoială, că-i vorba de natura moartă.

Ce este redat în tablou? Cum a plasat pictorul obiectele naturii moarte?

Joaca «Învie tabloul». Fantazează și imaginează-ți convorbirea între unele personaje ale naturii moarte, care, chipurile, au înviat și vorbesc între ele.

Natură moartă (укр. *натюрморт*) – înseamnă zugrăvirea florilor, legumelor, fructelor, obiectelor casnice etc.

La crearea naturii moarte un rol important îi revine compoziției. Principalele obiecte din tablou creează *centrul compozițional*. Fiecare obiect din natura moartă își are forma și dimensiunea sa.

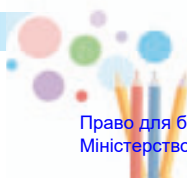
con

sferă

cilindru

Desenează natură moartă gustoasă cu pepene verde și fructe (acuarelă, sare).

Creează legume vesele. Împreună cu colegii de clasă creați «natură moartă» din grădina veselă (plastilină, aluat sărat). Analizați formele și dimensiunile legumelor.

Ai grijă de propria sănătate și gătește în timpul liber aperitive – «natură moartă» vie – din legume și zarzavaturi folositoare. Interesează-te la cei maturi cât costă legumele, pe care le-ai creat la lecție.

8. TARAFUL

Fiecare popor își are instrumentele muzicale specifice. În toate colțurile Ucrainei sunt cunoscute **tarafurile**, numite în ucraineană «**троїсті музики**» (ansamblu din trei instrumente). Acest ansamblu popular din trei instrumentiști, de obicei, este compus din vioară, *fluier*, *tamburină*. În ținutul huțulilor este folosit *țambalul*.

țambal

Taraful.

L. Kolodub. Taraful.

Ce impresii ți-a lăsat această melodie? Această melodie te îndeamnă mai mult să cânti sau să dansezi? Ce instrumente răsună? Numește-le pe cele redată în tablou.

Ansamblul (укр. ансамбль) – prevede interpretarea melodiei de doi sau mai mulți instrumentiști.

Ghicitori. Trei oameni au cântat, și toți au câștigat.

Scândura bradului –
veselia satului.

În pădure naște,
În pădure crește,
Vine-acasă și horește.

HAI, CÂNȚAȚI-NE, FLUIERARI

Muzica A. Filipenko Versurile V. Pancenko

Ой за-грай-те, ду-да-ри-ки, мо-ло-ді гу-цу-ли,

так, щоб та-нець-у- ви-ва-нець по-ло-ни-ни чу-ли.

Recrează cântul fluierarilor cu ajutorul pantomimei.

Brebenelul visa să cânte la pian ca și Dorelana. Și ea i-a făcut cunoștință cu locuitoarele din Casa Notelor – cu surioarele **Do Re Mi Fa Sol La Si**.

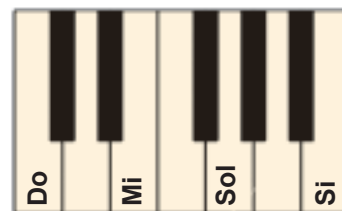
Sol , care sună mai plăcut, a ocupat etajul doi al , alături de . **Mi** , asemănătoare cu o miniatură, a ales etajul întâi.

O altă surioară sprinteioară, **Si** preferă înălțimile și s-a stabilit pe etajul trei, mai aproape de soare. Pentru iubitoarea **Do** a fost creată o linioară scurtă suplimentară.

În curând vei afla sfârșitul acestei povești...

Dar, iată, așa și-au găsit locurile pe claviatură aceste note:

Joacă. Citește cuvintele unde s-au «ascuns» notele:

 rință, cu nte, con are, folo .

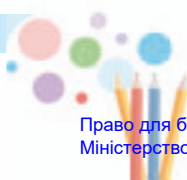
8. TARAFUL

Carpații ospitalieri te farmecă prin frumusețea munților și melodiilor minunate. Nici o sărbătoare a huțurilor nu se desfășoară fără tarafurile vesele, unde sunt folosite diferite instrumente populare.

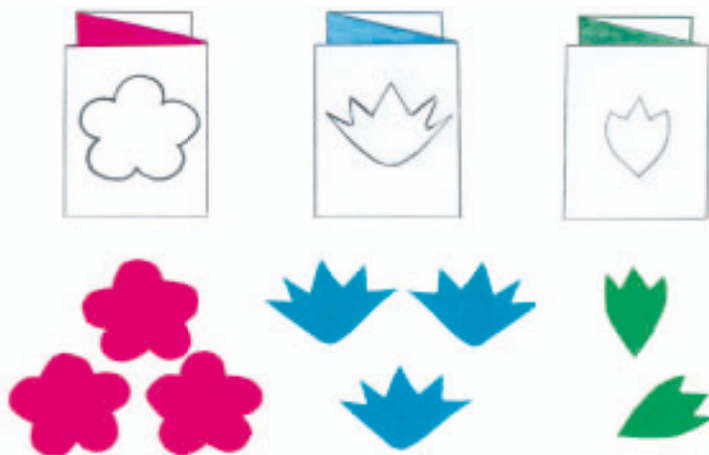

Privește cum sunt înfrumusețate instrumentele populare, costumele, munții, copacii etc. din tablou. Examinează cum sunt decorate instrumentele populare ucrainene.

Exercițiu. Taie cu ajutorul șabloanelor diferite ilustrate. Inventează și compune din ele ornamente pentru aplicații.

Cu ajutorul diferitor tehnici artistice creează un ornament cu care poate fi înfrumusețat instrumentul popular – țambalul.

Varianta 1 (ștampilare)

Varianta 2 (aplicație)

În timpul liber ascultă legenda despre țaraf.

9. CUM A DEVENIT FLUIERUL FLAUT

Trăia odată un Fluier , care cânta cântece și visa să devină artist. Într-o bună zi l-a auzit Maestrul . El i-a descoperit secretele alfabetului muzical și l-a învățat bunele maniere. a devenit un elev talentat și sârquincios. El a însușit repede să cânte pe . Atunci l-a îmbrăcat într-o cămașă argintie și i-a propus să cânte la un concert. Melodia au preluat-o . După aplauzele furtunoase a spus: «Cât de fermecat a răsunat flautul !». Astfel s-a transformat în . Vocea lui s-a schimbat, iar visul i s-a realizat.

Fiecare instrument muzical are sunetul său deosebit – timbrul.

Timbrul (укр. *тембр*) – este coloristica vocii omului sau a sunetului instrumentului muzical.

Ritm (укр. *ритм*) – rânduirea sunetelor lungi și scurte în muzică; repetarea sau rânduirea a câtorva elemente în arta plastică, în deosebi în ornament.

V. Koreiko. Melodiile lui Lucaș din opera «Cântecul pădurii» (*fluiet*).
I. S. Bach. Glumă (*flaut*).

Compară timbrurile fluietului și flautului. Care melodie e mai mult pentru cântec, dar care pentru dans. Imaginează-ți muzica, care «răsună» în tablou.

Notele muzicale

Să vedem ce se întâmplă în Casa Notelor. Dorelana i-a explicat lui Brebenel că notele se scriu pe linii și între ele.

Între primul și al doilea etaj al Casei Notelor și-a găsit loc fantezista **Fa**.
Drăguța **La** s-a ascuns între etajul doi și trei.

Re s-a acomodat sub prima linie.

Cântând și jucându-se, notele-surori viețuiesc prietenește în căsuța lor.

Astfel sunt plasate aceste note pe claviatură:

Joacă. Citește cuvintele în care s-au «ascuns» notele:

tă, mă, căra

Creează fraze muzicale din notele însușite. Pentru Dorelana improvizează melodia cu notele do, mi, sol, iar pentru Brebenel – cu notele re, fa, la.

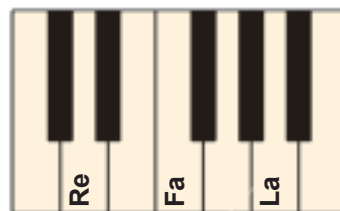
Sunt fetiță mică, ca o floriceică,
am luat vioara-n mână, cântarea mă alină.
Sunt băiat micuț, cât în munte un brăduț,
din fluier zic întruna, cântec de voie bună.

Cântă cântecul «Gama colorată» (Anexa cu note, p. 109).

Numește ilustrațiile. Care note s-au «ascuns» în cuvinte?

9. CUM A DEVENIT FLUIERUL FLAUT

Pictorii redau frumusețea naturii, sentimentele omului cu ajutorul culorilor, liniilor, formelor, petelor. Tablourile lor pot fi completate de muzică.

Găsește în tablou diferite linii expresive (*dreaptă, curbă*). Poartă-ți degetul pe ele. Imaginează-ți ce melodie poate interpreta baciul.

Linia, hașura, punctul, pata sunt principalele mijloace de expresie în grafică.

 Iată cum pictorul prin linii colorate, puncte, hașuri a redat cântul păsărilor.

 Redă cu linii colorate melodia gingașă a flautului sau sunetele răsunătoare ale tobei.

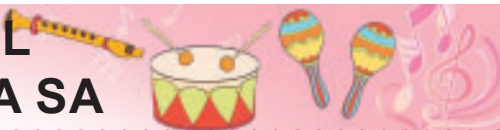
Varianta 1

Varianta 2

 Imaginează-ți cum cu ajutorul liniilor colorate pot fi redade melodiile, interpretate la diferite instrumente.

10–11. ÎN BASM FIECARE ANIMAL ȘI PASĂRE ÎȘI ARE VOCEA SA

Vom călători într-o poveste neobișnuită – simfonică – «Petric și Lupul» de compozitorul Serghei Prokofiev. În această poveste personajele «imită» instrumentele muzicale. Deci, povestea a început...

Dis-de-dimineață Petric a ieșit în poiană.

Tema eroului principal, Petric, este interpretată de grupul de instrumente cu **coarde** al orchestrei: *vioarele, violele, violoncelele, contrabasurile*. Băiatul pășește în așa fel, de parcă intonează o melodie.

vioară

violă

violoncel

contrabas

...În iarbă stătea Pasărea și ciripea. Alături, în baltă, înota Rața.

Melodia Păsării (*flautul*) parcă zboară deasupra sunetelor înalte. În tema Raței (*oboitul*) se simte mersul ei stângaci.

flaut

oboi

...Petric a observat cum Pisica se furișează spre Pasăre.

«Ferește-te!» – a strigat băiatul și Pasărea într-o clipă a zburat pe pom. A apărut Bunelul. Era supărat că Petric a ieșit în curte: «Ce se va întâmpla, dacă din pădure va veni Lupul?..»

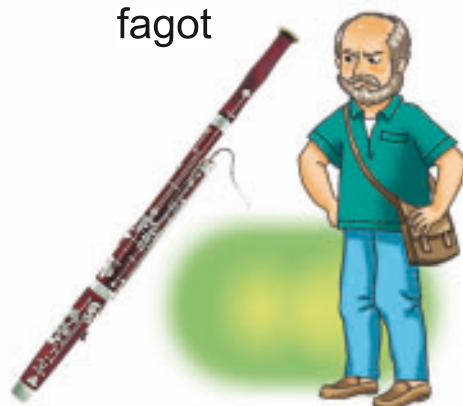
Melodia întreruptă a Pisicii sună în registrul jos (*clarinetul*). Ea parcă se furișează cu labe de catifea, de fiecare dată încremenind în loc.

Tema muzicală a Bunelului (*fagotul*) redă caracterul lui și particularitățile mersului lui încetinel. El «cuvântă» cu voce joasă.

clarinet

fagot

S. Prokofiev. Basmul-simfonie «Petric și Lupul» (temele lui Petric, Păsării, Raței, Pisicii, Bunelului).

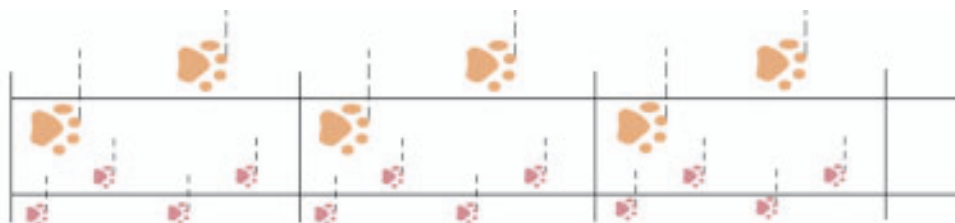

Imaginează-ți că interpreții au încurcat instrumentele. Oare poate fi redată muzica Bunelului prin cântarea la flaut?

Temele Păsării, Raței, Pisicii și Bunelului din basmul muzical au fost interpretate la instrumentele **de suflat din lemn**, din care fac parte: flautul, oboiul, clarinetul și fagotul.

Cântă cântecul «Pisicuța» (*Anexa cu note, p. 108*). Împreună cu prietenii inventați și executați ritmul mersului pisicii și motănașilor.

Cercetează: care este timbrul vocilor animalelor domestice.

10–11. ÎN BASM FIECARE ANIMAL ȘI PASĂRE ÎȘI ARE VOCEA SA

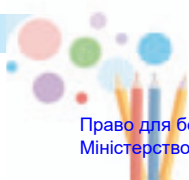
Brebenel, ascultând basmul-simfonie, a hotărât să deseneze o păsărică și o pisică, muzica cărora i-a plăcut cel mai mult. Ele pot fi pictate cu aceiași culoare. Pentru aceasta trebuie să fie acoperit cu vopsea întunecată întregul contur al desenului pe fondal alb. Se poate și invers – crearea imaginii cu culoare deschisă pe un fondal întunecat. Acest procedeu se numește crearea *siluetei*.

Compară siluetele animalelor cu cele ilustrate în pictură și sculptură.

Siluetă (укр. *силует*) – ilustrarea cu aceeași culoare a obiectului conturat.

Creează compoziția cu siluete «Ocrotiți păsările!».

Varianta 1

Varianta 2

Redă silueta pisicii (*crupe, clei*).

Varianta 1

Varianta 2

Află de la cei maturi despre păsările din Cartea Roșie a Ucrainei. Povestește cum ajuți păsărilor în timpul iernii.

Inventează o joacă-pantomimă cu mișcări, în care pisica să fie personajul principal. La pauză propune prietenilor această joacă.

12. ÎN BASM FIECARE ANIMAL ȘI PASĂRE ÎȘI ARE VOCEA SA

Basmul despre aventurile lui Petric continuă.

...În curând a apărut și un Lup mare. Petric a hotărât să-l prindă. În cele din urmă, din pădure au ieșit Vânătorii. Ei au mers pe urmele Lupului și au tras din arme.

corn francez

Interpretarea temei Lupului strașnic a fost «încredințată» de compozitor la trei *cornuri franceze* – instrumente **de suflat de alamă**. Urletul lor teribil pe fondalul zgomotului instrumentelor de percuție îl redă pe Lup ca pe o fiară periculoasă.

Marșul faimoșilor Vânători capătă un caracter de luptă, datorită ritmurilor instrumentelor **de percuție**: *tobă, tamburină și talere*. Împușcăturile din arme sunt redade de tunetul *timpanelor* și tobelor.

timpane

tobă

tamburină

talere

S. Prokofiev. Basmul-simfonie «Petric și Lupul» (temele Lupului, Vânătorilor).

În timpul cât răsună muzica demonstrează cu mâinile «interpretarea» la cornul francez și la instrumentele de percuție.

...Petric le-a strigat Vânătorilor: «Nu trageți, noi l-am prins deja pe Lup! Ajutați-ne să-l ducem în grădina zoologică».

Basmul se încheie cu marșul triumfător al tuturor participanților lui.

S. Prokofiev. «Petric și Lupul» (finalul).

Ce temă a răsunat în finalul basmului? Care este caracterul muzicii? Prin ce se deosebește marșul Vânătorilor de marșul final al basmului? Amintește-ți, cum se numește persoana care conduce orchestra. Imaginează-ți că tu conduci finalul basmului simfonic al lui S. Prokofiev. Demonstrează aceasta prin mișcările mâinilor.

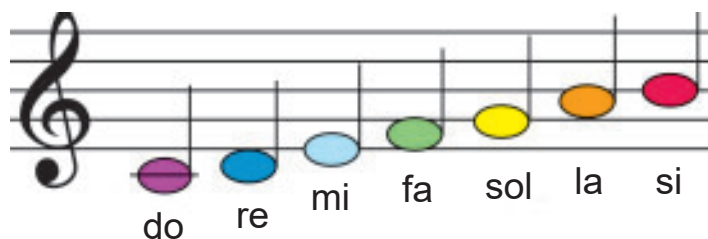
Deci, basmul muzical v-a ajutat să luați cunoștință de timbrurile principalelor grupuri de instrumente ale orchestrei simfonice – cu coarde, de suflat și de percuție.

Șapte note – soră și soră
au creat **Scara sonoră**.
Notele zboară-n sus, în jos,
căutându-și locul de folos.
Pe linii s-au oprit,
cu **Portativul** s-au împrietenit.

Notele muzicale

Urmărește de sine stătător însemnătatea cuvântului *final* în muzică și în sport.

Orchestra simfonică (укр. симфонічний оркестр) – colectiv de muzicanți, care se compune din interpreți la instrumente cu coarde, de suflat, de percuție.

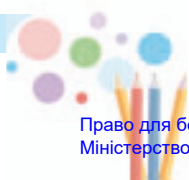
12. ÎN BASM FIECARE ANIMAL ȘI PASĂRE ÎȘI ARE VOCEA SA

Ațiunea basmului lui S. Prokofiev s-a desfășurat în pădure. Mu- zica a redat caracterele personajelor datorită diferitor timbruri. Iar pictorii dau expresivitate acțiunii basmului cu ajutorul formelor și culorilor – calde, reci, deschise, întunecate.

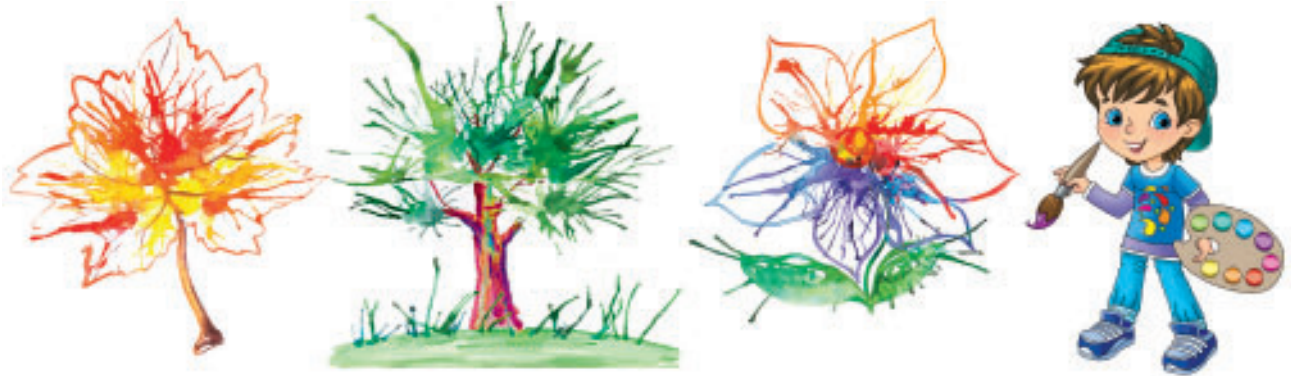

Ce vezi neobișnuit în pictarea pădurii? Oare ea poate fi numită de basm, fermecătoare, tainică? Numește culorile cu care a fost pictată pădurea de basm. Compune o istorie interesantă după subiectul tabloului.

Exercițiu. Brebenel a creat o frunză, un copac și o floare prin metoda suflării petelor. Antrenează-te și folosește această tehnică la ilustrarea plantelor (*acuarelă, tub pentru suc*).

Desenează o pădure din poveste, suflând petele (*acuarelă, tub pentru suc*).

Cercetează ce culori ai în setul tău de vopseli. Chibzuiește cum poți să le faci mai deschise sau mai întunecate.

13–14. SĂRBĂTORILE DE IARNĂ

Afară e iarna. Se apropie multe sărbători: Crăciunul, Anul Nou și, desigur, Sfântul Nicolae, așteptat de toți copiii. De Crăciun copiii colindă. Ei umblă cu steaua din casă în casă și cântă. De Anul Nou umblă cu plugușorul, urându-le la toți numai bine, pace, bună înțelegere și sănătate.

A. Vivaldi. Iarna. Din ciclul «Anotimpurile anului».

Colinde și urături ucrainene: «Anul vechi se duce», «A sosit o bucurie nouă», «Urătură» etc. *(la alegere).*

Caracterizează piesele ascultate. Compară dispoziția de iarnă în muzică și cea din tablou. Imaginează-ți că ești într-o ceată de colindători sau de urători. Cântă împreună cu ei cunoscutele cântece ucrainene.

Filmul cu desene animate «Crăciunul», filmul artistic «Singur acasă» (fragmentul «Urătură»).

PE MOȘ NICOLAE TOȚI ÎL IUBESC

Cântec popular ucrainean

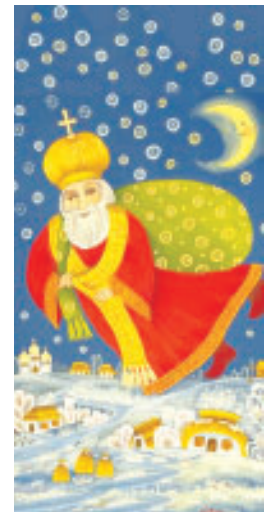
Піднесено

Ой хто, хто Ми-ко - ла-я лю - бить,
ой хто, хто Ми-ко - ла-ю слу - жить,

то - му Свя-тий Ми-ко-лай, Ми - ко - ла - ю!
У всяк час до - по-ма-гай.

JINGLE BELLS (RĂȘUNĂ CLOPOȚEI)

Muzica și versurile de G. Pierponta

Jin-gle bells, jin-gle bells, jin-gle all the way. O what fun it is to ride in a

one-horse o - pen sleigh one-horse o - pen sleigh.

Creează o acompaniere ritmică a acestor cântece la instrumentele de percuție. Interpretează solo sau în ansamblu cu învățătorul (învățătoarea).

Interesează-te, cine în diferite țări le aduce cadouri copiilor de Crăciun sau de Anul Nou.

13–14. SĂRBĂTORILE DE IARNĂ

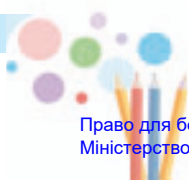

Gerul «pictează» geamurile cu ornamentele sale minunate. Pictorii, urmărind acest fenomen curios al naturii, îl redau în tablourile lor.

Cum sunt zugrăviți în tablou copacii? Amintește-ți de ornamentele de pe sticla geamurilor. Oare pictorița a reușit să redea farmecul ornamentelor ale maestrului ger?

Privește copturile gustoase pregătite de Dorelana și Brebenel cu ocazia sărbătorii Sfântului Nicolae. Oare ele nu-ți amintesc de ornamentele de iarnă de pe geamuri?

Pregătește o ramă pentru fotografii, zugrăvind ornamentele create de ger (*creion din ceară și vopsele pentru acuarele*).

Confecționează un decupaj din hârtie cu figura îngerului pentru sărbătoarea de Crăciun (*hârtie*).

Origami (*укр. витинанка*) – decor tăiat din hârtie albă sau colorată.

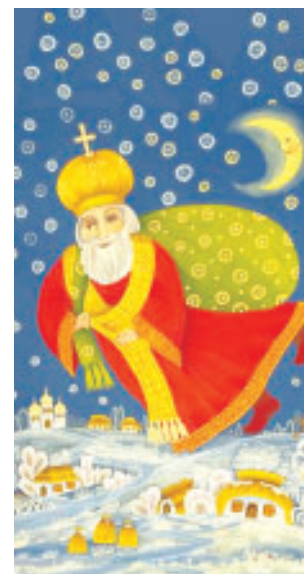
Privește ornamentele create de ger pe sticla geamului, formele fulgilor și țurțurilor de gheață. Cu ce se aseamănă ele? Imaginează-ți. Împreună cu prietenii creează și împodobește un lap-book de Crăciun.

Verifică-ți realizările

Sarcini de la Dorelana

1. Victorină muzicală «Amintește-ți cântecele și interpretează-le».

2. Care din aceste creații instrumentale pot fi incluse în programul concertului de muzică pastorală?

V. Kosenko. Ploaia

M. Cemberji. Nourașul

M. Musorgski. Hopak

J.S. Bach. Glumă

3. Numește instrumentele, care au «sonorizat» personajele basmului-simfonie de S. Prokofiev «Petric și Lupul». La care grup de instrumente ele aparțin?

4. Alege din creațiile muzicale ascultate și din filmele cu desene animate muzică pentru descărcare emoțională și calmare, dar și pentru gimnastica de dimineață.

Sarcini de la Brebenel

1. Cum sunt numite tablourile în care sunt pictate peisaje?
2. Determină între ilustrații peisajul și natura moartă.

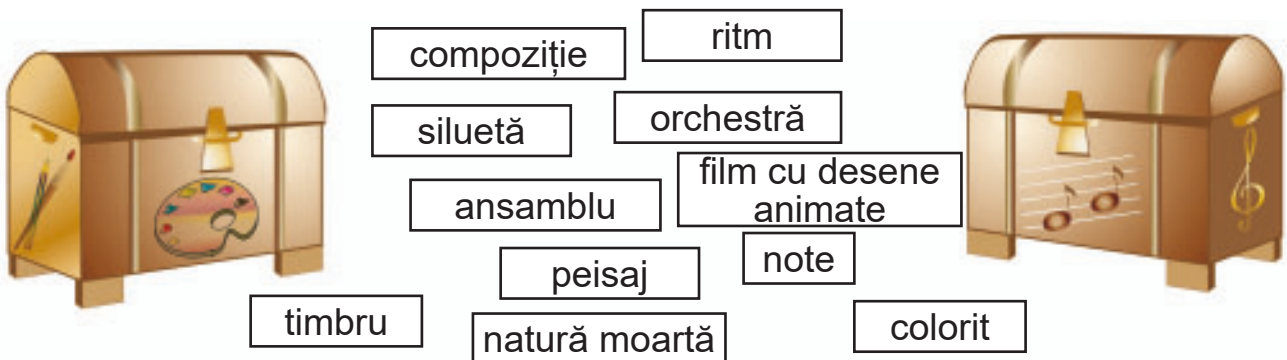
3. Găsește între ilustrații siluete.

4. Ce înseamnă origami?

Sarcini de la Dorelana și Brebenel

1. Cum înțelegi cuvântul «hașură» în artă?
2. Împarte cuvintele în cele două lădițe artistice. Care cuvânt este «de prisos»?

3. Alege la muzica pastorală tablouri corespunzătoare cu ilustrații, incluse în manual.

P. Ceaikovski. Cântec autumnal

A. Vivaldi. Iarna

4. Care genuri de artă s-au unit în filme cu desene animate?

II. LIMBA CULORILOR NATURII

15. CROCHIURI DE IARNĂ

Am așteptat cu nerăbdare iarna fermecătoare!

Frumusețea iernii poate fi nu numai văzută, dar și simțită prin sunetele muzicale. Așa o reprezintă compozitorii, care creează «peisaje muzicale».

F. Liszt. Crochiul nr.12 din adolescență «Viscolul».

Cum s-a schimbat dispoziția ta după audierea muzicii? Muzica este ritmică sau lentă? La ce instrument este executată piesa? Improvizează mișcările și execută crochiul coregrafic «Viscolul» sub acompaniamentul muzicii.

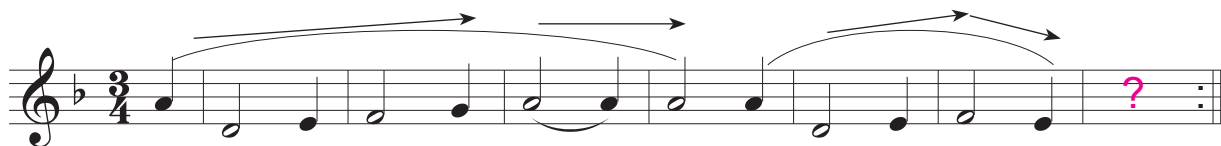

Crochiul (укр. етюд) – este o piesă cu caracter instructiv primar pentru perfecționarea tehnicii muzicale.

Execută fraza muzicală în corespundere cu semnele respective. Creează încheierea ei. Ce dans îți amintește această melodie?

Ле-тять - ле-тять сні- жин - ки на по - ле ліс і сад.
 Ве-се - лий свій та - но - чок тан-цю - є сні - го - пад.

Notele muzicale

Melodia aranjată pe note este compusă din *ritmuri*. Înălțimea lor este determinată de *metru* – cifrele plasate alături de cheie.

Execută crochiurile ritmice (solo sau în ansamblu). Care din ele îți amintesc de ritmul valsului fulgilor de nea? Găsește pauzele în înscrisura notelor muzicale.

Brebenelul și-a imaginat că este compozitor. Chibzuiește dacă el a ales corect instrumentele muzicale pentru interpretarea pieselor «Viscolul» și «Visuri de iarnă».

În timpul gimnasticii de dimineață execută crochiuri coregrafice. Improvizează mișcările în corespundere cu caracterul muzicii.

15. CROCHIURI DE IARNĂ

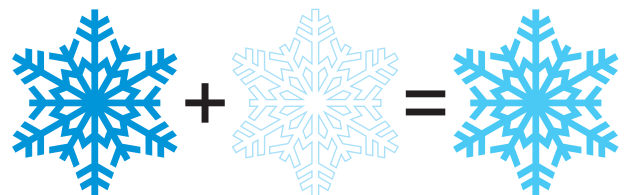

În zi însorită de iarnă zăpada sclipește și lucește în lumini multicolore. Când soarele se ascunde, culorile capătă alte nuanțe.

În ce zi a pictat pictorița tabloul – însorită sau posomorâtă? Ce culori și nuanțe a folosit ea?

Cercetează cum apar diferite nuanțe ale culorii.

Desenează compoziția «Crochiuri de iarnă» (creioane din ceară și vopsele pentru acuarelă). Folosește diferite nuanțe ale culorilor.

Varianta 1

Varianta 2

Inventează și redă istoria în desenele despre călătoriile fulgului de zăpadă vesel. Dă-i un nume.

16. PREOCUPĂRILE DE IARNĂ ȘI SPORTUL

Iarna este un minunat anotimp al anului! Pentru copii este perioada distracțiilor vesele, când poți nu numai să primești satisfacție, dar și să-ți întărești sănătatea.

Prietenii noștri, de asemenea, practică diferite genuri de sport. Brebenel este pasionat de jocurile sportive, care cer să depui energie și să ai viteză. Iar Dorelana preferă ceea ce îi ajută să-și dezvolte grația și muzicalitatea, firești pentru ea.

Amintește-ți care genuri de sport unesc sportul și arta. Care dintre ele poate fi numit «dansuri pe gheață»? Menționează pe ilustrate care sunt preferințele sportive ale Dorelanei și Brebenelului.

V. Kosenko. Coarda de sărit.

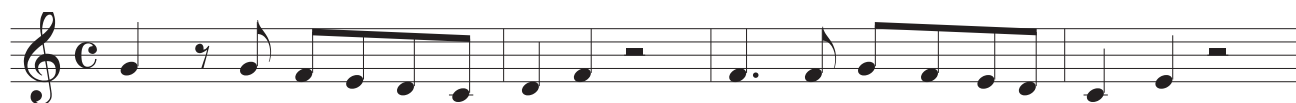
Care este rolul ritmului în redarea mișcării în creația muzicală?

IARNA SPORTIVĂ

Muzica V. Soroca

Versurile R. Obșarska

1. Скрізь роз-ва-ги-за-бав-лян-ки і на лижах, і на сан-ках

ми з'їжджаємо із гір-ки, всю-ди сміх лу-на-є дзвін-ко. Ве-

се-ла зи-ма, спортивна зима на-си-пала снігу у нашім дворі. І

ра-діс-но нам, і весело нам, а білі сніжинки кружляють вгорі.

2. Бабу сніжну ми зліпили,
Ніс із моркви причепили,
Ну, а щоб не мерзли ніжки –
Стали дружно грати в сніжки.

Приспів.

Găsește în înscierea notelor cântecului durata notelor și pauzelor pe care le cunoști.

Având grijă de sănătate, trebuie zilnic să faci gimnastică, să te ocupi de educație fizică. Iar pentru a face aceasta cu satisfacție, a fost inventată *aerobica* – diferite exerciții fizice (mersul, alergarea, săriturile etc.), executate sub acompanierea muzicală.

Execută dansul «Dans cu foc», mișcându-te în ritmul muzicii.

În timpul liber alege muzică pentru exercițiile de aerobică.

16. REOCUPĂRILE DE IARNĂ ȘI SPORTUL

Pictorii au consacrat tablouri hocheiului, fotbalului, patinajului artistic, tenisului, precum și altor genuri de sport. Ele redau emoții deosebite, frumusețea mișcărilor omului. De asemenea, diferite genuri de sport sunt ilustrate pe relieful medaliilor sportive.

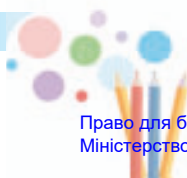

Ce redau tablourile? Ce sportivi au pictat pictorii? Ce emoții trezesc aceste creații artistice?

Examinează, care genuri de sport au fost redată pe relieful medaliilor.

Relieful (укр. *рельєф*) – este un gen al sculpturii, o sculptură fixată pe o suprafață plană

 După siluete, numește genurile de sport.

Lucrul în grup. Împreună cu prietenii creează joaca de masă «Spre culmile sportive». Desenați terenul jocului (*guașă*), redați echipamentele sportive (*plastilină*) în corespundere cu genul de sport ales.

Împreună alcătuiți regulile jocului. Pregătiți medalii pentru învingători (*carton, folie*).

17. CARNAVALUL ANIMALELOR

Astăzi vă invităm pe toți la carnavalul muzical! Este o sărbătoare cu invenții vesele, costume în culori aprinse, cu cântece și dansuri.

Astăzi vă invităm pe toți la carnavalul muzical! Este o sărbătoare cu invenții vesele, costume în culori aprinse, cu cântece și dansuri.

Ghicitoare

Uite ce urechi mari are!
Nașul este și mai mare!
Pe potecă merge-agale.
De îi stă un pom în cale,
Îl rupe că pe o floare.

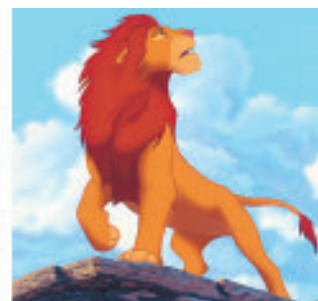
C. *Saint-Saëns*. Ciclul «Carnavalul animalelor». Elefantul. Marșul regal al Leului.

Compară aceste piese. Cine le interpretează? Timbrul căror instrumente muzicale îți sunt cunoscute? În care registru a răsunat muzica? Care este caracterul Leului – groaznic sau blând? Amintește-ți de filmele cu desene animate, în care personajele sunt animalele. Cum este redat caracterul lor?

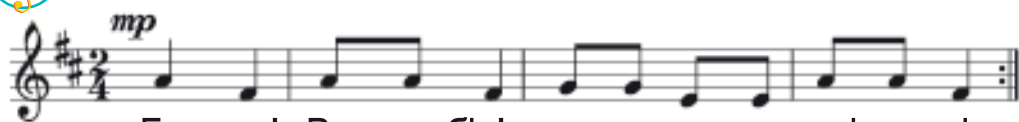

Filmele cu desene animate «Vulpoiul Nichita», «Leul rege» (fragmente).

Interpretează fraza muzicală.

«Гав, гав! Вже о- бід!» – гав-ка пе-сик з-під во-ріт.
«Няв, няв! – кіт ска - зав, – знов я ми-ші не спій-мав!»

PUI DE LEU

Muzica V. Grebeniuc   Versurile N. Ivaniuk

Весело

1. Я б хо-див до зо-о- пар- ку ма- ло не що- дня,

Приспів:

бо спо- до- ба- ло- ся ду-же ме-ні ле- ве- ня. Ле-ве- нят- ко,

ле- ве- нят- ко, ле- ве, ле- ве- нят- ко, я візь- му те-

бе з со- бо- ю, як до- зво- лить тат- ко.

- Я не хочу цуценятко й сіре кошенья,
Бо подобається дуже мені левеня. *Приспів.*
- Я не буду шоколаду вимагати щодня,
Якщо купить мені татко руде левеня. *Приспів.*

Cum urmează să fie interpretat acest cântec: tare sau încet, repede sau lin? La dorință, cu ajutorul aplauzelor, creează ritmul de însoțire a refrenului.

Ce muzică poate fi creată pentru «Carnavalul animalelor domestice»?

17. CARNAVALUL ANIMALELOR

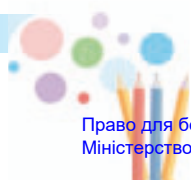

Pictorii pictează animale, păsări, insecte și pești, diferite la înfățișare și după caracter. Asemenea ilustrații sunt numite **animalistice**.

Putem urmări comportarea animalelor în grădinile zoologice, unde ele trăiesc în condiții naturale.

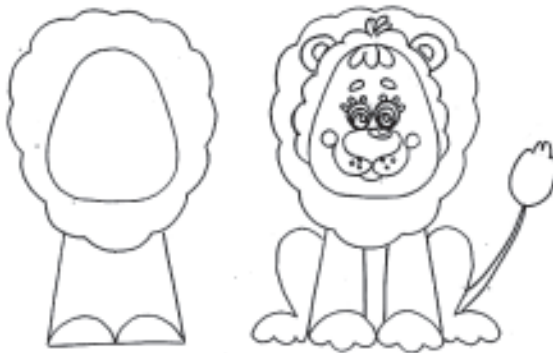
Care din animalele zugrăvite în tablou îți sunt cunoscute?

Desenează un pui de leu vesel sau un pui de elefant visător (creioane, carioci). Alege formatul orizontal sau vertical al foi de hârtie.

Varianta 1

Varianta 2

Împreună cu prietenii adună informații interesante despre animalele din ținutul natal (foto, povestiri etc.).

Arta animalistică (укр. анімалістичне зображення) – zugrăvirea animalelor.

18. CARNAVALUL PĂȘĂRILOR

Carnavalul animalelor continuă... Astăzi la carnavalul muzical îți vor fi prezentate păsările.

C. *Saint-Saëns*. Ciclul «Carnavalul animalelor». Cicoșul și găinile. Cucul în desișul pădurii. Lebăda.

Caracterizează muzica pieselor. Compară timbrurile instrumentelor muzicale, care «au povestit» despre animale. Oare poate fi interpretat la violoncel cântul cucului, iar al lebedei – la tobă?

C. *Saint-Saëns*. Carnavalul animalelor.

Numește instrumentele, care execută muzica păsărilor din ciclul lui C. Saint-Saëns.

clarinet

pian

violoncel

Varianta 1. Ghicește ghicitorile muzicale, interpretează-le după notele înscrise cu semnele respective.

Сі-ла пташка на дубку, за-ве-ла сво-є «Ку-ку».

Білосніжна гарна птиця, горда, ніжна, як цариця.

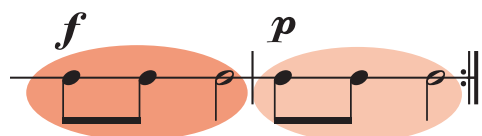
Varianta 2. Inventează sfârșitul melodiei ghicitorii.

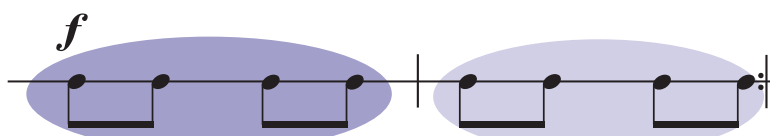
На по-двір'ї хо-дить птах і спі-ває по скла-дах.

Жоаса «Luna».

Ку - пі - ку ку - пі - ку.

Ку - ку, ку - ку ку - ку, ку - ку

Imaginează-ți că ești o pasăre, care execută un dans fantastic în ritmul muzicii. Redă-l prin mișcările mâinilor – «aripilor». Încearcă să joci teatrul umbrelor.

18. CARNAVALUL PĂȘĂRILOR

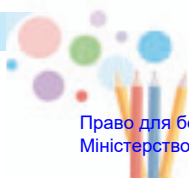

În lumi de basm, fermecate,
zboară păsări iuți, minunate.
Zboară păsări în raze solare,
triumfă sub cer a lor cântare.

Întotdeauna este interesant să urmărim zbo-
rul păsărilor. Ele ne frapează prin cântul lor,
prin culorile vii ale penelor, plasticitatea mișcă-
rilor. Este o adevărată frumusețe a naturii.

Cum au plasat pictorii cocorii, pițigoiul și stârcul în compoziții? Cu ce au completat ei spațiul din jurul păsărilor? Indică în tablouri centrul compozițional. Interesează-te care păsări au mai fost incluse în Car-tea Roșie a Ucrainei. Privește cum arată ele.

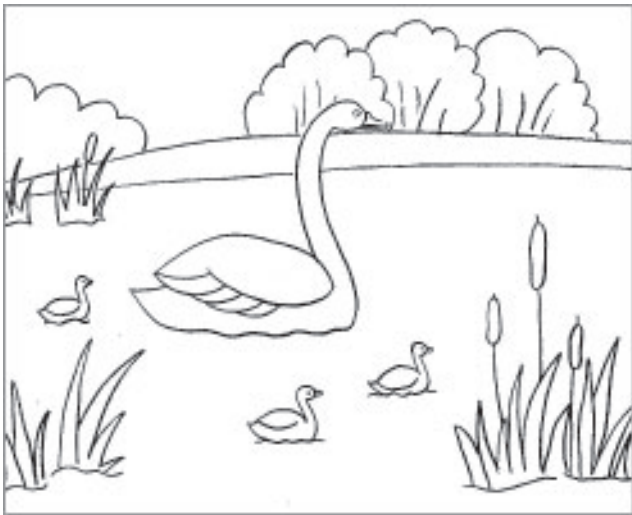

Exercițiu. Antrenează-te să desenezi păsări (creion).

Creează o pagină a Cărții Roșii cu desenul păsării (acuarelă, gu-așă).

Împreună cu prietenii creează un lap book. Folosește materialele adunate despre animalele ținutului natal.

19. CĂLĂTORIE ÎN ȚĂRILE ÎNDEPĂRTATE

Iată și un nou personaj al carnavalului muzical din îndepărtata Australie – țară de peste ocean. Acolo trăiesc animale ciudate, care își poartă puii în pungă abdominală. Unul dintre ele este cangurul.

De asemenea, în apele de la țărmurile Australiei trăiesc cei mai frumoși pești din lume.

În piesa «Acvariul» de C. Saint-Saëns este redată frumusețea culorilor acvatice cu ajutorul flautului, pianului, xilofonului și instrumentelor **cu clape** rar întâlnite – *celestei și armoniuului*.

C. Saint-Saëns. Ciclul «Carnavalul animalelor». Cangurul. Acvariul.

Cum redă muzica caracterul cangurului? Care pești îți imaginezi în acvariu?

xilofon

armoniu

celestă

CANGURUL

Muzica V. Grebeniuk Versurile E. Satalkina

1. Ой, від смі- ху я ум- ру, див-ля- чись на кенгу-ру!
Ще не ба-чив я в жит- ті рюк-за- ка на жи-во-ті.

Ой, зві-ря-та, ой, зві-ря-та, ви смішні, мов не-мов-ля- та.

În țările îndepărtate trăiesc și alte animale și păsări interesante, bunăoară acestea.

Broasca țestoasă:

Mă mișc încet, dar nu în mare,
îmi port casa în spinare.

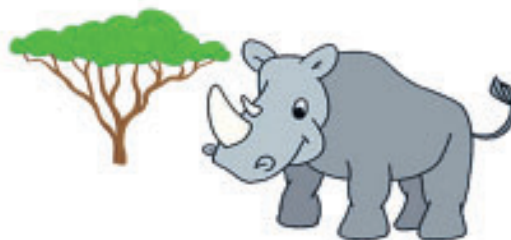
Maimuța:

Pe copac mă joc întruna,
dispoziția mi-e bună,
urc în sus, cobor fuguța,
pe crengi mă dau de-a huța.

Rinocerul:

Să fiu neîndemânic mi-e menirea
și puțin tristă mi-e privirea.
Corn în frunte am și nu cucui –
sunt rinocer, ca mine altul nu-i.

Creează de sine stătător «Carnavalul animalelor» muzical. Inven-tează melodiile pentru aceste versuri. Chibzuiește, care instrumente din orchestră pot reda caracterul animalelor.

Cercetează sunetele produse de obiectele din mediul înconjurător. Alege timbrurile neobișnuite.

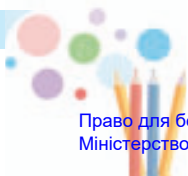
19. CĂLĂTORIE ÎN ȚĂRILE ÎNDEPĂRTATE

Lumea subacvatică, cu pești de culori vii, cu alte ființe maritime și corali minunate, este interesantă și neobișnuită.

Ce figuri geometrice îți amintesc formele viețuitorilor adâncimilor maritime?

Exercițiu. Imaginează-ți că ești un vrăjitor maritim: creează din diferite figuri geometrice pești și alte viețuitoare ale mărilor.

Desenează pești în acvariu (*creioane din ceară*). Vopsește foaia de hârtie în culoare albastră de diferite nuanțe (*acuarelă*).

Varianta 1

Varianta 2

Varianta 3

Varianta 4

Creează declamații ritmice și interesante despre animale, păsări, pești.

20. CĂLĂTORIE COSMICĂ

Ce înalt e cerul! Nu atinge nimeni nici o stea.
Ce-i acolo? Ce-i mai departe? Iată, să știm
am vrea...

În toate timpurile, omul a dorit să pătrundă în lumea tainică și nevăzută a cosmosului. A cercetat cerul înstelat, era încântat de frumusețea lui, își imagina lumile îndepărtate și călătoriile cosmice.

Pictorii și compozitorii au consacrat cosmosului opere de artă.

T. Numan. Nava astrală «Avalon» (din filmul «Pasagerii»).

Ce tablouri îți imaginezi, ascultând muzica «cosmică»? Cum redau pictorii lumile cosmice îndepărtate? Explică.

Filmul cu desene animate «Mailz de pe planeta viitorului» (fragmente).

Muzica Universului este creată cu ajutorul instrumentelor electronice, în deosebi cu *sintetizatoarele*.

Împreună cu prietenii înscenează poezia lui M. Karpenko «Parada planetelor». Distribuți rolurile, alegeți instrumentele muzicale. Găsiți pentru fiecare planetă o expresie sonoră.

sintetizator

Toate planetele s-au aliniat,
Parada începe imediat!
Unu – Mercur de lângă Soare,
Doi – Venus – chip frumos ca o floare.
Trei – Pământul, aici ni-i casa.
Patru – Marte cu privirea-i focoasă.
Cinci – Jupiter, șase – Saturn,
Șapte – Uranus și-apoi Neptun.
Toate planetele s-au aliniat,
Parada începe imediat!

În timpul liber potrivește la sintetizator timbrul și recrează ritmul sunetelor cosmosului.

Interesează-te, ce instrumente muzicale electronice mai există.

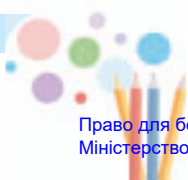
20. CĂLĂTORIE COSMICĂ

În copilărie fiecare visează la o călătorie în cosmos, își imaginează planete necunoscute, locuitorii fantastici ai acestora. Pictorii, de asemenea, au o fantezie bogată.

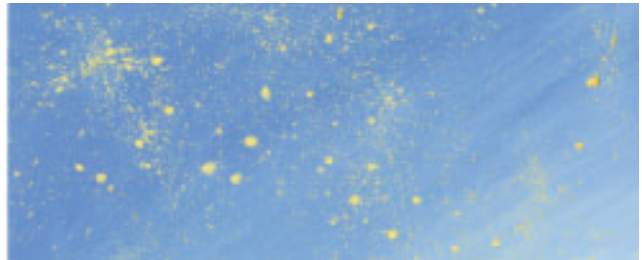

Privește tabloul. Ce vezi pe el neobișnuit? Determină linia «cosmică» a orizontului.

Exercițiu. Amintește-ți cum poate fi întunecată imaginea sau făcută mai deschisă, folosind guașele albă și neagră. Vezi cum toate fi zugrăvit cerul înnelat cu ajutorul tehnicii pulverizării.

Creează un peisaj cosmic. Folosește tehnicile înălbirii, întunecării și pulverizării (*guașă, penel și periuță de dinți*).

Varianta 1

Varianta 2

Imaginează-ți cum ar răsuna limba extraterestrilor, cifrează cuvintele în tablouri.

21. VIZITĂ LA TEATRU

La teatru succesul fiecărui spectacol depinde de îmbinarea măiestriei mai multor *profesii*. De exemplu, la teatrul de operă actorii trebuie să-și joace rolul perfect și să-și interpreteze aria. Instrumentiștii orchestrei, sub conducerea dirijorului, trebuie să fie adevărați profesioniști pentru ca spectacolul să-i captiveze pe spectatori.

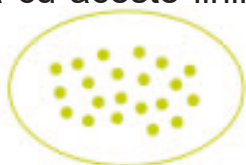
Compozitorii deseori creează spectacole muzicale pentru copii în baza basmelor. În deosebi, Mykola Lysenko a creat opera pentru copii «Capra Năvălaşă» («Коза-Дереза») după subiectul cunoscutei povești populare ucrainene. Pentru fiecare personaj compozitorul a scris un cântec-caracteristică.

M. Lysenko. Opera-basm «Capra Năvălaşă». (Cântecele Caprei, Vulpii, Racului).

Amintește-ți, ce este opera. Cum se numesc cântecele personajelor principale ale operei? Compară melodiile cântecelor Caprei, Vulpii, Racului, în special după înscrierile notelor. Care din melodii se aseamănă cu aceste linii?

CÂNTECUL VULPII

Muzica *M. Lysenko* Versurile populare

Я Ли-сич-ка, я Се-стрич-ка, не си-джу без

ді-ла: я гу-сят-ка пас-ла, по-лю-вать хо-ди-ла.

ТЕМА САРРЕІ ШІ РАКУЛУІ

Muzica *M. Lysenko* Versurile populare

Я Ко-за-Де-ре-за, пів-бо-ка

луп-ле-на, за три ко-пи куп-ле-на.

А я Рак-неборак, я непростий козак.

Redă caracterele personajelor din basm cu ajutorul gesturilor și mișcărilor coregrafice în ritmurile respective. Oare dansul Racului poate fi executat în ritm rapid? Explică.

Amintește-ți, care opere pentru copii cunoști.

21. VIZITĂ LA TEATRU

La teatrul de păpuși dispoziția veselă este creată nu numai de actorii-păpușari, dar și de pictorii-decoratori, care efectuează cu măiestrie decorurile.

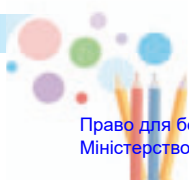
Fragmentul din care basm este redat în imagine? Numește personajele din basm. Ce reprezintă decorul? Imaginează-ți care personaje pot trăi în aceste căsuțe.

Decorurile (укр. декорації) – înseamnă împodobirea scenei teatrale.

Film artistic (укр. кінофільм) – gen al artei cinematografice, în care joacă actorii.

Film cu desene animate (укр. мультфільм) – gen al artei cinematografice, personajele cărora sunt păpușile sau personajele artistice desenate.

Exercițiu. Creează căsuțe din figuri geometrice.

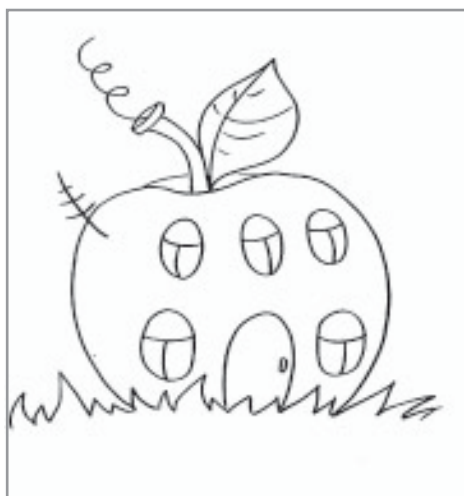

Desenează o căsuță minunată pentru decorul unui basm (*tehnică la alegere – acuarelă, guașă, creioane colorate*).

Varianta 1

Varianta 2

Varianta 3

Numește profesiile oamenilor care lucrează la teatru.

22–23. SE ÎNTÂLNESC ANOTIMPURILE ANULUI

Iată că s-a dus și iarna. Odată cu murmurul pârâiașelor, cîri-pitul vesel al păsărilor se grăbește primăvara. Oamenii bucuroși o întâmpină cu cântece și hore.

Din cele mai vechi timpuri și până în zilele noastre pictorii redau diferite anotimpuri, în deosebi creează calendare ilustrate.

P. Ceikovski. Ciclul «Anotimpurile anului». Maslenița (Februarie), Cântul ciocârliei (Martie), Secerișul (August).

Compară aceste piese. Improvizează cântul ciocârliei la instrumentele muzicale. Chibzuiește, care anotimpuri sunt redată în tablouri.

MÂȚIȘORI DE PRIMĂVARĂ

Muzica O. Ianușkevyci

Versurile M. Iasakova

1. Сірі-сірі котики, сірі, наче дим, посідали котики у рядок один.

Розпушились котики, вже їм не до сну – виглядають котики із куців ве-

Приспів:

сню. Котики, котики, хто вас так назвав? Може, кому, котики,

ви сказали: «Няв!». Може, кому, котики, ви сказали: «Мур!».

Ну при- знай-тєсь ко-ти- ки: хто, ко- ли це чув?

2. Пахнуть, пахнуть котики теплим вітерцем,
Пахнуть, пахнуть котики ніжним деревцем.
Пахнуть, пахнуть котики світлом і добром,
Пахнуть, пахнуть котики маминим теплом. *Приспів.*

Срееază ciripitul de primăvară al păsării după ritmul înscris.

Ghicește ghicitorile: numește cuvintele în care «s-au ascuns» notele.

По рă, vio le, co je, umb lă.

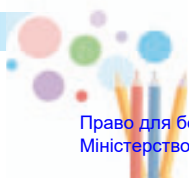
22–23. SE ÎNTÂLNESC ANOTIMPURILE ANULUI

În diferite anotimpuri ale anului au loc schimbări nu numai în natură. Oamenii își schimbă hainele. Și păpușile, de asemenea.

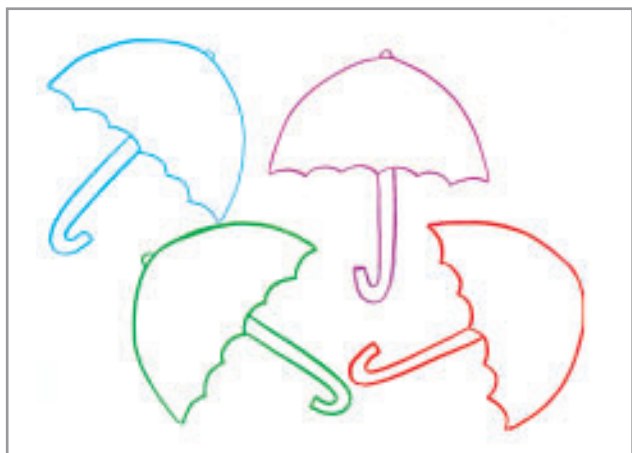

Privind tabloul, povestește despre diferite anotimpuri ale anului. Explică ce îmbrăcăminte se potrivește pentru păpuși pe timp de iarnă, iar care – primăvara.

Colorează umbrelele «Patru anotimpuri ale anului» (creioane colorate, carioci).

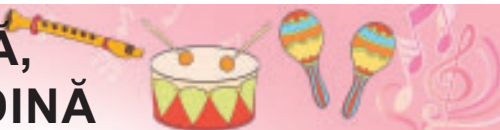
Desenează îmbrăcăminte pentru Dorelana și Brebenel (creioane colorate, carioci).

Împreună cu prietenul sau prietena inventați joaca «În magazinul de îmbrăcăminte». Creați modele pentru păpuși. Pregătiți etichetele de preț.

24. SCUMPA NOASTRĂ UCRAINĂ, MÂDRĂ FLOARE DIN GRĂDINĂ

Fără călină nu există Ucraina,
căci călina e al ei simbol,
ba zâmbește, atinsă de-o rază divină,
ba e tristă, dar mândră de-al ei rol.

Muzica ucraineană deseori este executată la instrumentele populare. O adevărată carte de vizită a Ucrainei este *bandura*.

Prin dimensiuni mari și sunet puternic se deosebește *buciumul* – frumusețea Carpaților Ucraineni.

R. Gryniv. Cântec de primăvară. I. Șamo. Cântec de primăvară.

Compară aceste cântece de primăvară. Cum sunetele strunelor bandurii și sunetele pianului recrează muzica primăverii?

Privește instrumentele populare ucrainene din imagini. Compară redarea bandurii în pictură și sculptură.

Interpretează cântecul, termină fraza muzicală.

Muzica A. Filipenko Versurile T. Şevcenko

1. За-цві- ла в до-ли- ні чер-во-на ка- ли- на,

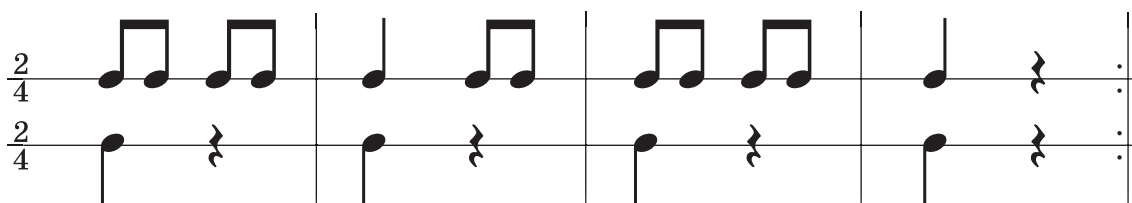

ні- би за-смі-я- лась дів- чи- на- ди- ти-на.

2. Любо-любо стало, пташечка зраділа,
Пташечка зраділа і защебетала.

Interpretează cântecul, termină fraza muzicală.

Ajută-l pe Brebenel să determine instrumentele populare ucrainene.

Povesteşte rudelor despre instrumentele populare ucrainene.

24. SCUMPA NOASTRĂ UCRAINĂ, MÂNDRĂ FLOARE DIN GRĂDINĂ

Pe vremuri îndepărtate, în satul Petrykivka din regiunea Dnipropetrovsk oamenii au început să deseneze flori neobișnuite, animale și păsări ciudate. Așa a apărut pictura de Petrykivka, vestită în întreaga lume. Ea ține de arta *decorativă*.

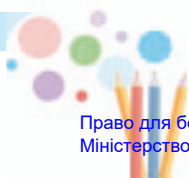

Chibzuieste, prin ce se deosebesc florile, păsările și animalele din pictura de Petrykivka de cele existente în natură? De ce? Examinează principalele elemente ale picturii de Petrykivka.

A decora (укр. *декорувати*) – înseamnă a înfrumuseța.

Artă decorativă aplicată (укр. *декоративно-ужиткове мистецтво*) – artă de împodobire a obiectelor de uz casnic.

Exercițiu. Antrenează-te să desenezi pomușoare cu degetul și boabe cu penelul (*guașă*).

Creează un ornament din ramuri, frunze și pomușoare (*guașă*).

Varianta 1

Varianta 2

În timpul liber scrie un mesaj prin Internet prietenilor din alte țări despre pictura de Petrykivka – fenomen original al artei ucrainene.

25–26. FANTEZII FLORALE

Se duc fetele-n livadă,
pentru cununi flori să vadă,
să adune sânziene,
flori albastre de brebenoc,
stebлуțe de busuioc.

Pentru ucraineni cununa este nu numai ceva frumos, ci și o amuletă.

Deseori cântecelele ucrainene, prelucrate pentru orchestra de instrumente populare, sunt unite în cicluri. Aceste creații instrumentale sunt numite în mod poetic «buchete» de melodii populare.

«Un buchet de melodii populare ucrainene» pentru orchestra de instrumente populare.

Probabil, că știi povestea «Degețica». Acestei fetițe, născută din floare, îi sunt consacrate diferite creații de artă.

E. Rusinov. Baletul «Degețica»(fragmente).

Cum sunt caracterizate de muzică personajele spectacolului? Timbrurile căror instrumente muzicale ai recunoscut? Descrie costumele personajelor.

CORONIȚA

Muzica V. Medvederi Versurile V. Verhovenea

1. Квіточ-ку до кві-точ-ки я сплету ві-но-чок, із то-бо-ю,

веснонько, я пі-ду в та-но-чок! _____ Я пі-ду в таночок!

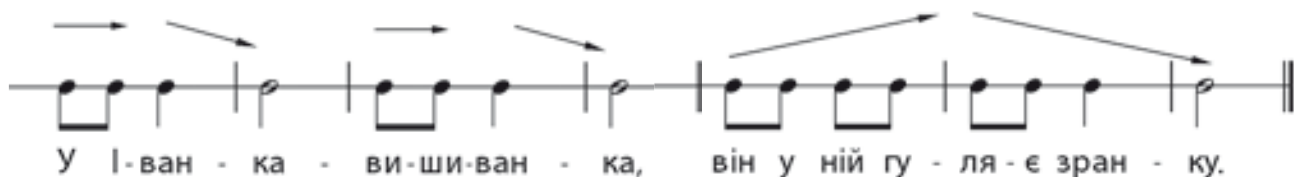

_____ Я пі-ду в та-но-чок!

2. У долині річечку стріну я привітну –
У віночок стрічечку попрошу блакитну!
Попрошу блакитну! Попрошу блакитну!

Varianta 1. Creează melodia după ritmul dat și interpretează-o cu acompaniament.

Varianta 2. Alcătuiți din cântecele populare ucrainene «buchete» muzicale: de toamnă, de iarnă, de primăvară (*lucrul în grupuri*).

Співачка з рухами «Cunună solară». Muzică și versuri de L. Sobolevska.

Inventează mișcărilor coregrafice la cântec și interpretează-l cu poziția respectivă.

Cercetează, care flori, în mod tradițional, sunt împletite în coroana ucraineană.

25–26. FANTEZII FLORALE

Fiecare floare din cununa ucraineană are însemnătatea sa deosebită. De exemplu, roza, nalba și bujorul simbolizează credința, speranța și iubirea, brebenocul – nemuirea, albăstreaua – fidelitatea.

Chibzuieste, de ce pictorița a numit aceste creații «Primăvara» și «Vara», cum ar arăta cununile de flori în tablourile «Toamna» și «Iarna».

În prezent cununile sunt împletite din flori artificiale.

Privește, cum poate fi creat un trandafir din diferite materiale.

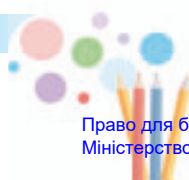

pânză

mărgelice mici

hârtie

sârmă

Pregătește o cunună de sărbătoare din hârtie colorată și carton (*lucrul în perechi*). El poate fi un cadou minunat.

Imaginează-ți și creează flori fermecătoare (*guașă, imprimare*).

Varianta 1

Varianta 2

Interesează-te, care flori au fost incluse în Cartea Roșie a Ucrainei.

27–28. RITMURILE VIEȚII ÎN ARTĂ

În fiecare dimineață natura se trezește și în locul nopții întunecoase sosește ziua luminoasă. Apoi din nou înnoptează... Astfel de ritmuri minunate ale zilei și nopții există în natură veșnic.

Admiră minunata căsuță a Bufniței cum arată ea ziua și noaptea. Compară coloritul tabloului. Ce și cum se schimbă?

E. Grig. Dimineața. Din suita «Per Hunt». *S. Prokofiev.* Seara. Din ciclul «Muzică pentru copii».

A. Vivaldi. Primăvara. Vara. Din ciclul de concerte «Anotimpurile anului».

Cum îți imaginezi dimineața și seara, ascultând muzica?

Ce dispoziție îți creează concertele? Compară muzica despre primăvară și vară.

Concertul (укр. *концерт*) este o creație muzicală de proporții, în care parcă se întrec în măiestria lor instrumentul muzical și orchestra.

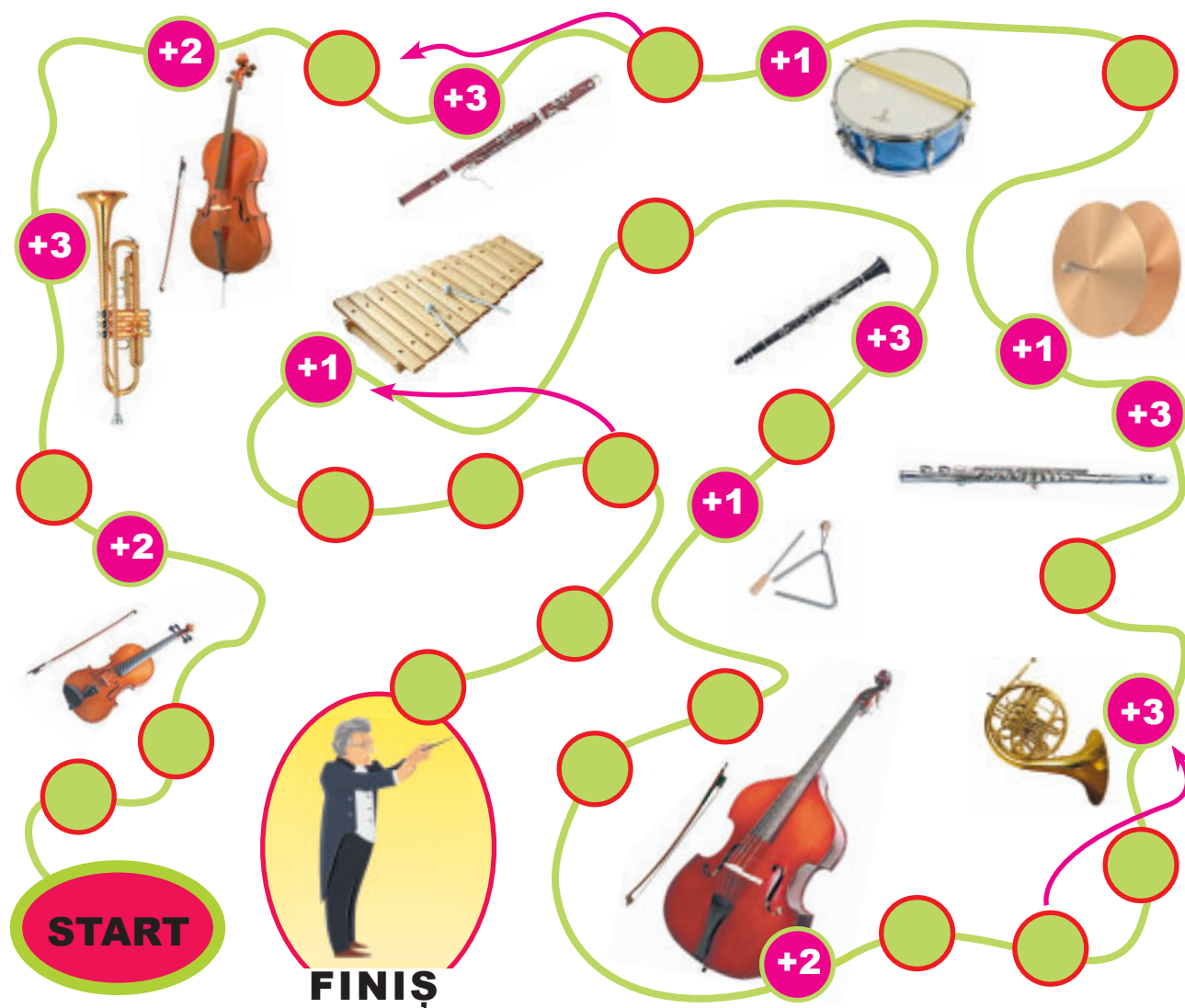
Interpretează cântecul «Natura are culori diferite» (Anexa cu note, p. 110).

Experimentează și creează tablouri sonore.

Varianta 1. Încearcă să pronunți cuvintele «Bun sosit, o nouă zi» (tare, încet, în șoptă). Creează pentru aceste cuvinte o frază muzicală.

Varianta 2. Cu ajutorul diferitor instrumente muzicale și a obiectelor din jur încercați să emiteți sunete din anotimpurile anului (lucrul în grup).

Joaca «Orchestra». Regulile jocului: numește instrumentul muzical care este desenat pe câmp lângă cerculețul roșu. Greșeala nu-ți permite să faci următorul pas.

Alcătuiește un ciclu din cântecele preferate, alege o temă comună.

27–28. RITMURILE VIEȚII ÎN ARTĂ

Urmărind fenomenele din natură, noi îi simțim ritmurile: schimbarea anotimpurilor anului, zilei și nopții. Aceste ritmuri pătrund și în artă. Știi deja că fără ritm nu există muzica. Dar cum e în arta plastică? Să încercăm să căutăm în ea ritmurile!

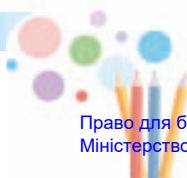
Pe rânduirea ritmică a elementelor se formează **ornamentele**. Ele pot fi compuse, de exemplu, din figuri geometrice sau din redarea decorativă a plantelor. De aceea, ele sunt numite: *geometrice, florale etc.*

Însă, deseori maeștrii îmbină diferite elemente și obțin ornamente originale.

Ornamentul (укр. *орнамент*) este o înfloritură, care se bazează pe rânduirea ritmică a elementelor decorative.

În Ucraina sunt împodobite cu ornamente lucrurile de uz casnic – vesela, îmbrăcămintea, instrumentele muzicale populare. Așa a apărut arta *decorativă aplicată*.

Oare Dorelana a ales corect elementele pentru ornamente?

Creează un ornament pentru semnul de carte (*hârtie colorată, carton, foarfece, clei, penel*).

Varianta 1

Varianta 2

Lucrul colectiv «Panglica păcii». Desenează un desen pe o parte a panglicii (*creioane colorate, carioci*). În timpul liber, împreună cu părinții, prietenii uniți lucrările voastre într-o compoziție comună.

Inventează ornamente, cu care poți înfrumuseța obiectele de uz casnic.

29. RECLAMĂM CEEA CE ESTE FRUMOS ȘI FOLOSITOR

Natura este extrem de frumoasă și darnică. Ea, în fiecare an, ne dăruiește diverse fructe, ierburi suculente și curative și multe din ceea ce este folositor pentru sănătatea noastră fizică și spirituală.

Pentru a atrage atenția copiilor la alimentația sănătoasă, fotografiful Carl Warner din Australia creează «peisaje gustoase».

Ce este zugrăvit în acest tablou? Ce emoții el trezește? Din care produse folositoare sunt create obiectele și instrumentele din peisaj?

Paul Mauriat. Taka-Takata.

Timbrul căror instrumente din orchestra simfonică ai recunoscut? Încearcă să redai, bătând din palme, ritmul creației în timpul gimnasticii.

CURCUBEUL

Muzica și versurile de *Natalia Mai*

1. Крап-лю до-щи-ка берем, тріш-ки сонця додаєм, сві-тан-

ко-во-ї ро-си, жменьку ра-дос-ті для всіх.

Приспів:
Подивись на не-бо – ко-льо-ри яс-ні, _____
Подивись на не-бо – сон-це зо-ло-те, _____

сумувать не тре-ба – просто посміх-нись!
Сумувать не тре-ба – все на краще йде!

2. Слово лагідне скажи, теплий погляд залиши,
І добрішим стане світ, й наша пісня задзвенить!

Приспів.

Muzica este deseori folosită în publicitatea actuală. Ea atrage atenția consumatorilor, asigură popularitatea mărfurilor, produselor, spectacolelor etc.

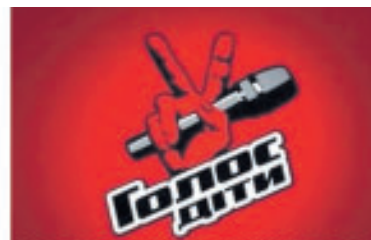

Співесек з рухів «Curcubeul».
Музика і верси де *Z. Krasuleak*.

Іспреунă ку кеи матури гăшеște в Інтернет пу-
блицитатеа музикалă а талант-шоу-улуи телевизат
«Vocea. Copii».

Урмăреște, куи музика трежеște интересул și
атраге атенția ла конурсул тинерилуи вокалиști.

29. RECLAMĂM CEEA CE ESTE FRUMOS ȘI FOLOSITOR

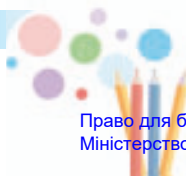
«Iar acum urmează mica publicitate!» – ne-am deprins cu aceste cuvinte, care răsună de pe ecranele televizoarelor, calculatoarelor. Publicitatea poate fi veselă, captivantă și chiar fantastică.

Împreună cu personajele publicității află prin ce este folositor și important un produs sau altul. În ea se îmbină armonios desenele, cuvintele sau versurile, animația.

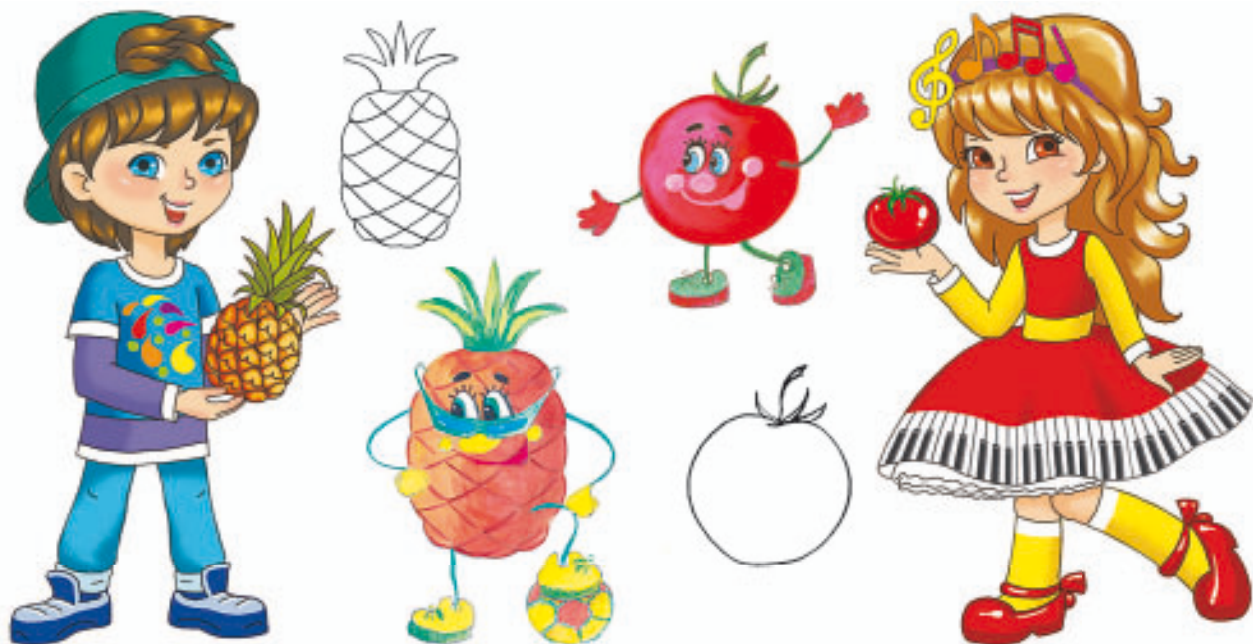

Privește publicitatea. Care culori prevalează în ea? Caracterizează personajele zugrăvite. Care dintre ele îți plac mai mult?

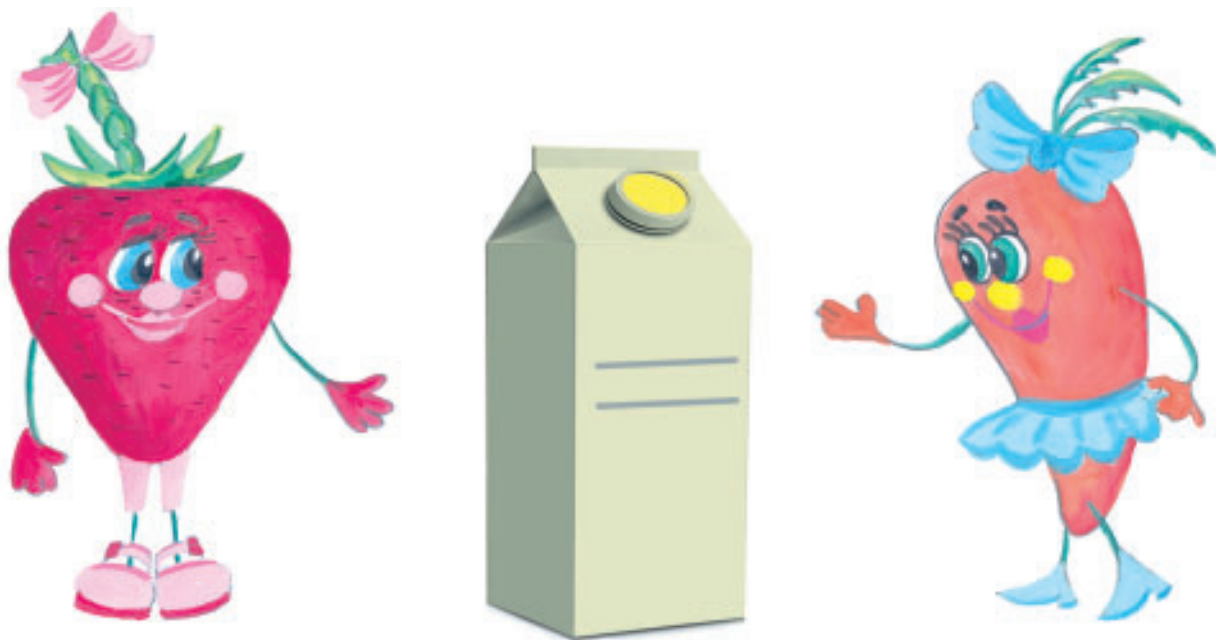

Dorelana și Brebenel au făcut publicitate. Cine dintre ei a făcut publicitate legumelor, și cine – fructelor?

Imaginează-ți și fă publicitate sucului tău preferat, folosind un personaj vesel. La dorință, folosește în publicitate o lozincă sau un vers.

Desfășurați un concurs pentru cea mai bună publicitate a sucului.

30. CĂLĂTORIE ARTISTICĂ ÎN EUROPA

În curând va începe vacanța de vară – timpul călătoriilor și excursiilor!

La cunoștință de Cehia – stat în centrul Europei. Simbolul capitalei ei – Praga – este străvechiul Pod al lui Carol, înfrumusețat cu sculpturi. O capodoperă arhitectonică a orașului Praga contemporan este casa neobișnuită, care reprezintă doi dansatori.

Dorelana și Brebenel vor pleca la vară la Londra – capitala Marii Britanii. Turiștii manifestă un mare interes față de străvechiul turn cu ceasornic Big-Ben. Una din clădirile zgârie-nori contemporane din Londra este numită «castravete» din cauza formei ei ovale neobișnuite.

Cântecele și dansurile poporului ceh își au începutul în timpurile străvechi. Compozitorul Antonin Dvorak a prelucrat melodiile populare și le-a inclus în culegerea «Dansuri slave», care se deosebesc prin melodicitatea și ritmurile coloristice. Între ele sunt polca și dansuri ucrainene.

A. Dvorak. Dansuri slave (la alegere).

Ce caracter are dansul? Alege cuvintele respective:

strălucitor

încet

activ

energic

trist

înviorător

calm

Polca (în traducere înseamnă «jumătate de pas») (укр. полька) – dans popular ceh rapid, care se execută în perechi.

Dorelana și Brebenel, pregătindu-se pentru călătoria la Londra, au învățat acest cântec în limba engleză.

WE CAN FLY

Muzica A. Oleinikov Versurile K. Orlova

We can fly, fly, fly. We can fly like fairy dragons. We can

fly, fly, fly. We like flying in the airs. We can fly, fly, fly. We can fly, fly, fly. We can

fly, fly, fly. We like fly- ing in the a- irs.

În timpul liber încearcă de sine stătător să însușești mișcărilor polcii după felul cum ea este executată de copiii cehi sau să cânti cântecul-dans karaoke.

30. CĂLĂTORIE ARTISTICĂ ÎN EUROPA

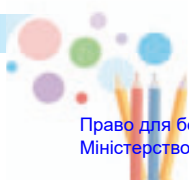
Dorelana și Brebenel, înainte de călătoria de vară, au început să-și imagineze cum arată mijloacele de transport neobișnuite, de basm. Idei interesante au găsit în artă.

Ce este neobișnuit în aceste tablouri? Este veselă această călătorie? Ce muzică «răsună»? Cu ce fel de transport călătoresc copiii? Descrie particularitățile lui.

Privește și chibzuiește cu ce se aseamănă trenul, elicopterul din imagini?

Exercițiu. Chibzuiește, care gândac i-a «sugerat» lui Brebenel forma mașinii. Imaginează-ți și desenează tipuri de transport, care îți amintesc de animale, insecte, pești etc.

Creează mijlocul de transport, cu care vizezi să călătorești prin Europa.

Varianta 1 (aplicație)

Varianta 2 (legume)

În timpul verii să nu uiți să-ți notezi impresiile prin diferite mijloace (desene, foto, video).

Verifică-ți rezultatele

Sarcini de la Dorelana

1. Amintește-ți cântecele învățate. Interpretează unul dintre ele, care ți-a plăcut mai mult.

2. Compară ciclurile «Anotimpurile anului» de P. Ceaikovski și A. Vi-valdi. Din ce părți ele sunt compuse? Cine interpretează muzica?

3. Numește instrumentele muzicale din imagini. Alege acele, din care poate fi creat un taraf.

4. Care din aceste creații țin de muzica instrumentală de program, iar care – de cea de operă?

V. Kosenko. Coarda de sărit

E. Grig. Dimineața

M. Lysenko. Capra Năvălaşă

Sarcini de la Brebenel

1. Numește genurile artei plastice.

2. Explică ce înseamnă relief.

3. Care obiect al artei decorativ-aplicate este înfrumusețat cu ornament?

4. Numește tehnicile artistice pe care le cunoști.

Sarcini de la Dorelana și Brebenel

1. Distribuie cuvintele în lădițele de artă corespunzătoare. Care cuvinte pot fi puse în ambele lădițe

sculptură   orchestră

hașuri   cor

ornament

concert   ritm

tempo   compoziție   registru

2. Alege pentru tablourile din capitolul doi creații muzicale, care creează dispoziții asemănătoare.

3. Muzica din care ciclu se potrivește pentru filmul artistic «Douăsprezece luni?»

P. Ceaikovski.
Anotimpurile anului

C. Saint-Saëns.
Carnavalul animalelor

A. Vivaldi.
Anotimpurile anului

4. Alcătuieste programul concertului «Limba coloristică a naturii». Ilustrează-l cu lucrări proprii.

MIC DICȚIONAR

Abecedarul Dorelanei

Ansamblu – grup muzical din doi sau mai mulți interpreți, care interpretează muzica împreună.

Cântece calendaristice rituale – cântece populare care sunt interpretate în timpul obiceiurilor în corespundere cu anotimpurile anului.

Ciclu – creații muzicale (sau părți), unite printr-o idee comună.

Concert – interpretarea muzicii în fața publicului; creație muzicală pentru solist și orchestră.

Crochiu – piesă cu caracter instructiv pentru perfecționarea tehnicii executării.

Hopak – dans popular ucrainean.

Muzică de program – creații muzicale cu denumire sau cu program textual.

Muzica pastorală – creații muzicale, denumirea și conținutul cărora redau tablouri din natură.

Orchestra simfonică – colectiv de muzicanți, care se compune din interpreți la instrumente cu coarde, de suflat, de percuție.

Pauză – întrerupere la o anumită durată a creației muzicale.

Polca (în traducere înseamnă «jumătate de pas») – dans popular ceh în ritm rapid, executat în perechi.

Portativ – sistem de linii orizontale paralele pentru înscrierea sunetelor cu semne speciale – note.

Registru – sunetele vocii sau a instrumentului, care se deosebește prin înălțime (înalt, mediu, jos).

Timbru – sursele sonore ale vocii omului sau ale instrumentului muzical.

Abecedarul Brebenelului

Arta animalistică – zugrăvirea animalelor.

Artă decorativă aplicată – artă de împodobire a obiectelor de uz casnic.

Colorit – unirea armonioasă a culorilor în compoziție.

Decor – împodobirea artistică a scenei pentru spectacol.

Natură moartă – pictarea florilor, legumelor și fructelor, diferitor obiecte în artă.

Origami – tăierea figurilor din hârtia, împăturită de două sau mai multe ori, gen al artei decorative aplicate.

Ornament – înfloritură care se bazează pe orânduirea ritmică a elementelor decorative.

Peisaj – redarea tablourilor din natură în arta plastică.

Pictură – gen al artei plastice, desenarea cu culori.

Relief – sculptura obiectului fixată pe o suprafață plană.

Siluetă – zugrăvirea obiectului conturat cu o culoare de o singură nuanță.

Abecedarul Dorelanei și Brebenelului

Hașuri – în arta plastică – linii executate prin mișcarea scurtă a mâinii.

Film artistic – gen al artei cinematografice, în care joacă actorii.

Film cu desene animate – gen al artei cinematografice, personajele cărora sunt păpușile sau personajele artistice desenate.

Ritm – rânduirea sunetelor lungi și scurte în muzică; repetarea sau rânduirea a câtorva elemente în arta plastică, în deosebi în ornament.

Semne – în muzică – semne care indică modul de interpretare a muzicii.

ANEXĂ CU NOTE

PLOAIA

Muzica A. Migai Versurile N. Kulik

1. Дощик ллється цілий ранок. Кап, кап, кап. Не виходимо на ґанок. –

Кап... Раптом бачим під кущем. – Кап...Мокне зайчик під дощем.

Кап-кап-кап-кап-кап. Ой ти, зайчику сіренький, ой ти, зайчику ма-

ленький, годі мерзнути, дрижати, ти ходи мерщій до хати,

ми дамо тобі морквинку, ще й велику капустинку. Понесеш їх у лісок,

годувати діточок, бо маленькі зайченята вже давно чекають тата.

2. Дощик ллється цілий ранок. – Кап-кап-кап!
Мокра стежка, мокрий ґанок. – Кап-кап-кап!
Але зайчик поспішає. – Кап-кап-кап-кап-кап!
Для зайчат гостинця має. – Кап-кап-кап-кап-кап!

NOURAȘII

Muzica N. Antonik   Versurile N. Svoikina

1. Бувають хмаринки подібні на вітер, на ніжну пір'їнку, на

сонячні кві-ти, на ко-ни-ків бі-лих, на зайчика й риб-ку, на

Приспів:

човен з вітрилом, що плаває швидко. Давай ми з тобою ту-

ди поман-дру-єм, де не-бо рожеве, де сонце ночує. __ Да-

вай у хма-рин-ки ми будем пірнати. З ве-сел-ки бар-вис-тої

ра- зом з'ї- жджа- _____ ти! _____

2. Бувають хмаринки, подібні на казку,
Мені розкажи ти цю казку, будь ласка,
А може, у сні мені диво насниться –
Хмаринки, як мультики, будем дивитись.

Приспів.

PISICUȚA

Muzica și versurile de I. Bilyk

1.
У ма - лень - кій, у ха - тин - ці на теп -
ве - чір, ці - лу ніч - ку не зімк -

2.
лень - кій ко - жу - шин - ці хтось дрі -
ну - ла во - на віч - ки, все шу -

3.
ма - є, хтось мур - коче, спозаранку спати хоче. Увесь
ка - ла во - на миш - ку, на - тру -

5.
Приспів
Киць - киць - киць, киця, ки - ця, ки -
ди - лась во - на тріш - ки.

8.
цюня, мур - мур - мур - мурка, Мурка манюня. Киць - киць - киць,

11.
ки - ця, ки - ця, ки - цю - ня, мур - мур - мур, Мур - ка ма - ню - ня.

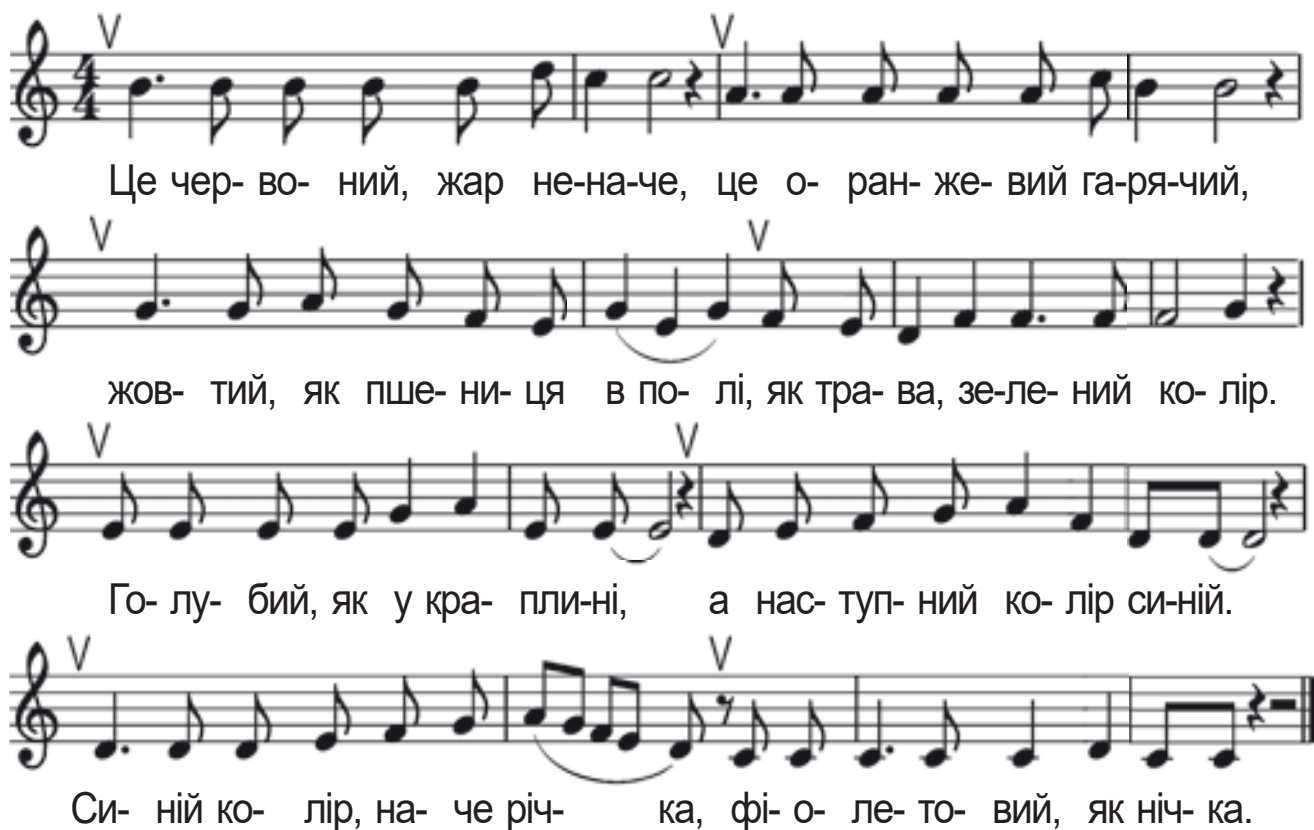
2. До обіду, до смачного
Вона є завжди готова,
Ніжно лапка личко миє,
Ще й зарядку зробить шия.

Киця любить, киця мріє,
Що матуся їй налиє
Білу-білу і густеньку
Сметаночку смачненьку.
День проходить, день минає,
Киця хвостиком махає.
Вона знов чекає нічку,
Щоб спіймати хитру мишку.

GAMA CULORILOR

Muzica *L. Masol* Versurile *V. Tymenko*

Це чер- во- ний, жар не-на-че, це о- ран- же- вий га-ря-чий,
жов- тий, як пше- ни- ця в по- лі, як тра- ва, зе-ле- ний ко- лір.
Го- лу- бий, як у кра- пли-ні, а нас- туп- ний ко- лір си-ній.
Си- ній ко- лір, на- че річ- ка, фі- о- ле- то- вий, як ніч- ка.

NATURA MULTICOLORĂ

Muzica și versurile de *N. Rubalska*

1. Ко-ли за-хо-че-мо на-ма-лю-ва-ти кар-ти-ну не-зви-чай-но-ї кра-
си, роз-гля-не-мо ми у при-ро-ди барви й по-зи-чи-мо най-кра-щі ко-льо-
ри. Про-пли-ва-є сріб-на риб-ка у во-ді, і кур-ли-чуть в не-бі
сі - рі жу - рав - лі. По - лу-нич-ка чер-во-ні - є у тра-
ві, як чу-до-во, що є різ - ні ко - льо - ри.

2. Багато барв у рідної природи,
І друкать між собою всі вони.
З'єднавшись у барвистім хороводі,
Красу дарують матінці-Землі.
Кумкає зелена жабка на лужку,
Бавить зір лілея біла у ставку.
Розсипає нічка зорі золоті,
Як чудово, що є різні кольори.

Răspunsuri la ghicitori

P. 9. Cheia sol.

P.10. Orizontul.

P. 28. Tariful; vioara; fluierul.

P. 29. Dorință; cuminte; consolare; folosi.

P. 33. Fată; lamă; cărare.

Таксі; крапля; фартух; картопля; редис.

P. 58. Elefantul.

P. 63. Cucul; lebăda; cocoșul.

P. 79. Polară; viorele; colaje; umbrelă.

CUPRINSUL

I. Anotimpurile anului în artă

4	1. Adio, veselă vară!	6
8	2. Sunetele și culorile naturii	10
12	3. Transformările de toamnă	14
16	4. Nori fermecători, neobosiți călători	18
20	5. Ritmurile ploii de toamnă	22
24	6–7. Povestea naturii moarte	26
28	8. Tariful	30
32	9. Cum a devenit fluietul flaut	34
36	10–11. În basm fiecare animal și pasăre își are vocea sa	38
40	12. În basm fiecare animal și pasăre își are vocea sa	42
44	13–14. Sărbătorile de iarnă	46
<i>Verifică-ți rezultatele</i>		48

II. Limba culorilor naturii

50	15. Crochiurile de iarnă	52
54	16. Preocupările de iarnă și sportul	56
58	17. Carnavalul animalelor	60
62	18. Carnavalul păsărilor	64
66	19. Călătorie în țările îndepărtate	68
70	20. Călătorie cosmică	72
74	21. Vizită la teatru	76
78	22–23. Se întâlnesc anotimpurile anului	80
82	24. Scumpa noastră Ucraină, mândră floare în grădină	84
86	25–26. Fantezii florare	88
90	27–28. Ritmurile vieții în artă	92
94	29. Reclamăm ceea ce este frumos și folositor	96
98	30. Călătorie artistică în Europa	100
<i>Verifică-ți rezultatele</i>		102
<i>Mic dicționar</i>		104
<i>Anexă cu note</i>		106

Навчальне видання

МАСОЛ Людмила Михайлівна
ГАЙДАМАКА Олена Василівна
КОЛОТИЛО Оксана Миколаївна

МИСТЕЦТВО

підручник інтегрованого курсу для 2 класу з навчанням молдовською мовою
закладів загальної середньої освіти

Рекомендовано Міністерством освіти і науки України

Видано за державні кошти. Продаж заборонено

У підручнику використано вірші: О. Кушніра (с. 6, 26); Л. Вознюк (с. 10); Л. Костенко (с. 14); В. Стаха (с. 20); В. Кленца (с. 51); Н. Карпенко (с. 71); на с. 58 *кадри з мультфільмів*: «Лис Микита» (кіностудія «Фрески», Україна, 2005–2007 рр., ідея В. Кметик, П. Мовчан, Е. Кирич); «Мадагаскар» (кіностудія DreamWorks Animation, США, 2005 р., режисери Е. Дарнелл, Т. МакГрат); «Король Лев» (кіностудія Діснея, 1994 р., режисери Р. Аллерс, Р. Мінкофф).

У підручнику використано репродукції творів: с. 4. К. Дудник. Кульбабково-метеликовий рай; с. 6. Ж.-М. Жаньячик; с. 8. О. Васянович. Пастушок; с. 10. О. Кваша. Осінь у моєму місті; с. 12. С. Русинко; с. 14. В. Валевська. Калина; В. Ван Гог. Іриси; с. 16. Cathy Horvath Buchanan; с. 18. Е. Хансон. Осінь. Ю. Лесюк. Гарний день; с. 20. Р. Хогфелдт; с. 22. Дж. Ліао. Червона парасолька; с. 24. М. Тимченко. Ходить гарбуз по городу; с. 26. І. Колісник. Перець і яблука; с. 28. Н. Дігтяр. Троїсті музики; с. 29. А. Вереш. Ой заграйте, дударики; с. 30. Н. Курій-Максимів. Троїсті музики; с. 32. Ж. Уолл. Чарівна флейта; с. 34. П. Прокопів; с. 35. О. Ліола. Птахи; с. 38. Е. Шеферд. Птахи; В. Хом'як. Кумедні коти; с. 42. С. Вілер. Казкова країна; с. 44. М. Тимченко; с. 46. І. Вапнярська. Зима (фрагмент); с. 50. Д. Леван. Узимку; с. 52. Л. Лукаш. Зимові мережива; с. 54. Г. Л. Хоккей; Х. Хоехлер. Фігуристка; с. 56. Х. Хоехлер. Сноуборд; К. Семенчук. Гімнастка; с. 60. Тінгатінга; с. 62. Дж. Франкіс; с. 64. Н. Чубко. Журавлі; Дж. Одюбон. Біла чапля; с. 66. А. Матіс. Червоні рибки; с. 68. Тінгатінга. Риби; с. 70. А. Соколов. На тихому перехресті; с. 72. Р. Мак-Колл. Замок у небі; с. 78. Брати Лімбурги. Розкішний часослов герцога Беррійського; с. 80. Е. Davu-Bouttier; с. 82. Ф. Панко. Бандурист; с. 84. О. Пишненко-Злиденна. Сонячні зайчики; А. Пікуш. Пави на калині; с. 86. К. Маковський. Красуня; с. 88. В. Тимошенко. Весна. Літо; с. 90. В. Валевська. Будиночок тітоньки Сови. Ранок. Вечір; с. 94, 96. К. Уорнер; с. 100. К. Дудник. Мандрівники життя. Весела компанія.

Зображення на с. 96 подано з рекламною метою.

Переклад з української К. Ротара
Молдовською мовою

Редактор А. Адокией
Коректор М. Сореску
Технічний редактор С. Максимець
Комп'ютерна верстка П. Давиденка

Формат 84×108/16. Ум. друк. арк. 11,760. Обл.-вид. арк. 10,38.
Наклад 315 прим. Зам. № 1421.

Видавець і виготовлювач видавничий дім «Букрек»,
вул. Радищева, 10, м. Чернівці, 58000.
Тел./факс: (0372) 55-29-43. Е-mail: info@bukrek.net. Сайт: www.bukrek.net
Свідоцтво про внесення до Державного реєстру суб'єкта видавничої справи ЧЦ № 1
від 10.07.2000 р.

INSTRUMENTE

MUZICALE

INSTRUMENTELE ORCHESTREI SIMFONICE

INSTRUMENTELE POPULARE UCRAINESE

CU COARDE

CU COARDE

vioară

violă

violoncel

contrabas

bandură

țambal

din lemn

DE SUFLAT

flaut

oboi

clarinet

fagot

fluier

bucium

de alamă

DE PERCUȚIE

corn francez

tobă

timpane

talere

DE PERCUȚIE

tamburină